

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย

ทักษะภาษานานาวิธี

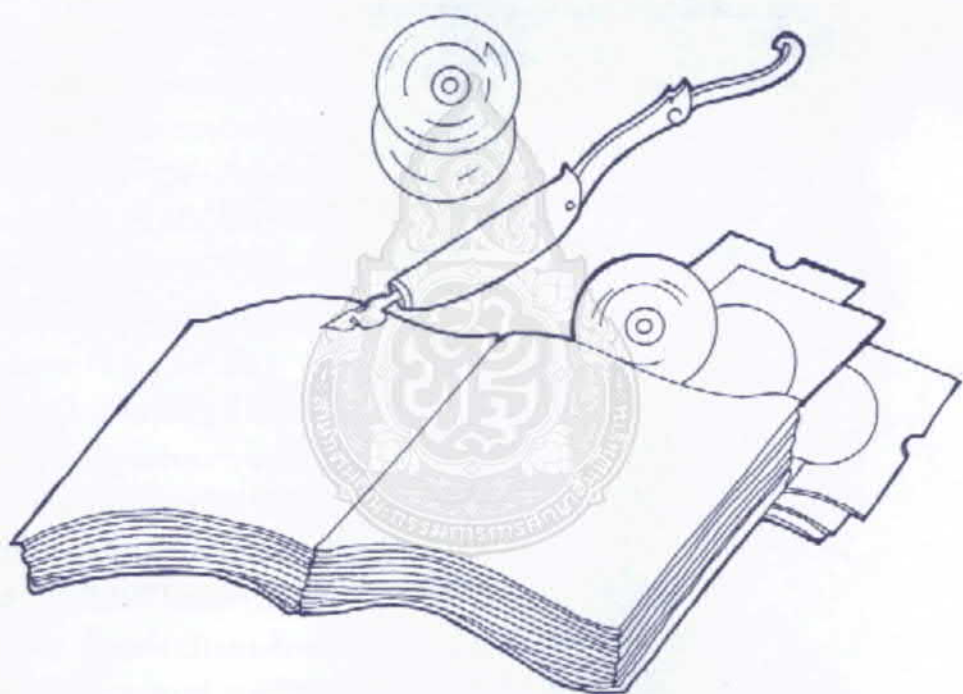
กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ทักษะภาษา นานาชาติ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๑๙

ทักษะภาษา นานาวิธี

สถาบันภาษาไทย

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๑๙
ทักษะภาษา นานาวิธี
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

© ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๑
ISBN 974-268-6645

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๔๑

๔๔๕.๔๑๑ - กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สถาบันภาษาไทย.
ก-ท ทักษะภาษา นานาวิธี / พัชรีย์ สายสิทธิ์,
บรรณาธิการ. - - กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑.

๔๖ หน้า : ภาพประกอบ ; ๒๖ ซม. (ชุดความรู้ภาษาไทย)

ISBN 974-268-6645

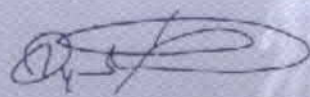
๑. ภาษาไทย - การศึกษาและการสอน.
๒. การอ่าน. ๓. พัชรีย์ สายสิทธิ์, บรรณาธิการ. ๔. ชื่อเรื่อง.
๕. ชื่อชุด.

คำนำ

กรมวิชาการตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย และการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ว่ามีผลอย่างสำคัญต่อการที่นักเรียนจะมีความสามารถในการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างถูกต้องเหมาะสม ครูสอนวิชาภาษาไทยมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกการใช้ภาษา รวมทั้งในการสร้างความตระหนัก ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย ครูภาษาไทยจึงควรที่จะต้องศึกษาหาความรู้ทั้งในวิชาภาษาไทย และการจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียน สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ จึงได้ร่วมมือกับคณะครูและศึกษานิเทศก์ภาษาไทย ศึกษาและเลือกสรรงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ได้มีผู้จัดทำและเผยแพร่อยู่แล้วนำมาเรียบเรียงเสนอในลักษณะบทความทางวิชาการผสมผสานกับการรายงานผลงานวิจัย แล้วจัดพิมพ์รวมเล่มเป็นหนังสือชุดความรู้ภาษาไทยให้ชื่อเรื่องว่า ทักษะภาษา นานาวิธี เผยแพร่ไปยังสถานศึกษา หน่วยงาน และห้องสมุดต่างๆ เพื่อให้ครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษาและนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาไทยด้วยความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้และรักภาษาไทย

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทยเรื่อง ทักษะภาษา นานาวิธี เล่มนี้ได้เสนองานวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครอบคลุมทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมทั้งการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งกรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นแนวทางแก่ครูอาจารย์ภาษาไทยนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะผู้เขียนบทความ นางสาวพัชรี สายสิทธิ์และคณะ ซึ่งเป็นคณะบรรณาธิการ และผู้มีส่วนช่วยให้การจัดทำหนังสือรวมบทความรายงานผลการวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายพยุงศักดิ์ จันทรสุนทร)
อธิบดีกรมวิชาการ
๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๑

สารบัญ

	หน้า
โครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	๑
ปราณี บุญชุ่ม	
สอนภาษาไทยด้วยวิธี ธรรมสากัจฉา	๑๓
พิสวาท คะลีลวัน	
สอนภาษาไทยด้วยการใช้เพลง	๒๑
พัชรีย์ สายสิทธิ์	
ความสัมพันธ์ระหว่างการฟังและการอ่านจับใจความ	๒๙
มาวดี แสงกระวี	
สอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการ อาร์ เอส เอ็ม	๓๙
สุชาติ ธาราวาสน์	
สอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอด	๔๕
อุษา ประยงค์รัตน์	
คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	๕๗
สุชาติ ธาราวาสน์	
ใช้คอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย	๖๑
มะลิ มกรามณี	
การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา	๖๙
อุษา ประยงค์รัตน์	
การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว	๗๙
พริ้มเพราวดี หันตรา	
ภาคผนวก	๘๘
รายชื่อเอกสารงานวิจัยที่ใช้ประกอบการเขียนบทความ	

โครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ปราณี บุญชุ่ม*

ในขณะที่การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะอยู่ในช่วงเวลาที่จะต้องศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อประโยชน์ทั้งในการศึกษาต่อหรือเพื่อการพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกลับไม่รักการอ่านเท่าที่ควร

การสอนอ่านมีความสำคัญมาก ครูที่สอนการอ่านจะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย ความสำเร็จของการสอนอ่านมิใช่เพียงสามารถทำให้นักเรียนสนใจการอ่านเพียงชั่วครู่ยาม แต่อยู่ที่การช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและเกิดนิสัยรักการอ่าน ซึ่งนักเรียนจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ตลอดชีวิต

นิสัยรักการอ่านมิใช่สิ่งที่จะสร้างกันได้ง่ายๆนัก ครูจึงจำเป็นต้องหาวิธีชี้แนะ ชักชวน ฝึกฝน ทำให้นักเรียนรู้จักอ่านหนังสือ รู้จักเลือกหนังสืออ่าน อ่านอย่างใช้ความคิดไตร่ตรอง รักที่จะอ่านหนังสือ และรู้จักใช้ประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น อยู่ในวัยที่ต้องอ่านเพื่อการเรียนรู้ อ่านให้แตกฉาน อ่านให้ซาบซึ้ง ทั้งเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงและพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างคุณค่าให้ชีวิต แต่การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูมิได้เน้นให้นักเรียนอ่านหนังสืออื่นนอกจากตำรา แม้ว่าแต่ละวิชาจะมีหนังสืออ่านประกอบให้นักเรียนเลือกอ่านก็ตาม ระบบการเรียนการสอนในระดับนี้ มุ่งเน้นการสอนเนื้อหาวิชาเพื่อประโยชน์ของการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยมิได้เน้นด้านสุนทรีย์รสจากการอ่านเท่าที่ควร

*ศึกษานิเทศก์ ๔ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รายงานจาก นุช ม่วงแก้ว, "การนำเสนอโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย", วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่จะต้องสอนทักษะการอ่านโดยตรง แต่การส่งเสริมการอ่านยังมิได้จัดทำเป็นโครงการที่ชัดเจน นอกจากบางโรงเรียนซึ่งได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่มีเวลาจัดกิจกรรม เนื่องจากต้องสอนเนื้อหามาก หรือคิดว่าหน้าที่การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นงานของห้องสมุด แท้จริงนั้นการสร้างควมสนใจในหนังสือและการส่งเสริมการอ่านเป็นหน้าที่ของครูทุกคนที่จะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านในที่สุด นุช ม่วงแก้วได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง *การนำเสนอโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย* ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๓

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และเพื่อนำเสนอโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องนี้กับครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา ๒๕๓๒ โดยการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนในเขตการศึกษา ๖ ประมาณ ๕๐ เปอร์เซนต์ คือจากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ๖๕ โรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากร ๓๓ โรงเรียน ได้ครูภาษาไทยที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน ๑๑๒ คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓๒๗ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ได้มีการจัดขึ้นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมด้วย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ครูภาษาไทยและนักเรียนตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

๑. ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้น ครูและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ครูภาษาไทยเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะทางการใช้ภาษาอันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนและในชีวิตประจำวัน

๒. ด้านปริมาณการจัดกิจกรรม ทั้งครูและนักเรียนเห็นว่าการจัดกิจกรรมแต่ละประเภทมีน้อย ยกเว้นการจัดกิจกรรมการอ่านทำนองเสนาะ ครูเห็นว่าการจัดมาก

๓. ด้านประโยชน์ของกิจกรรม ทั้งครูและนักเรียนเห็นว่ามีประโยชน์มาก ยกเว้นกิจกรรมการพิจารณาหนังสือ นักเรียนเห็นว่ามีประโยชน์น้อย

๔. ด้านปัญหาและอุปสรรค ครูเห็นว่า ไม่มีเวลาจัดกิจกรรม เพราะเนื้อหาในหลักสูตรมีมาก นักเรียนไม่รักการอ่านและไม่กล้าแสดงออก ในด้านความเห็นของนักเรียนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียนไม่สนใจกิจกรรม

โครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อย ๗ โครงการ ดังนี้

๑. การแข่งขันตอบคำถามจากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน
๒. การอ่านข้อความแล้วฝึกตีความ
๓. การฝึกอ่านออกเสียง ร, ล และคำควบกล้ำอื่นๆ จากคำประพันธ์ที่คล้องจองหรือจากบทเพลง

๔. การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียน
๕. การแข่งขันตอบปัญหาทางภาษาและวรรณคดีไทย
๖. การประกวดการอ่านออกเสียงร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ
๗. การจัดห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย

ตัวอย่าง
โครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๑. การแข่งขันตอบคำถามจากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน

ชื่อโครงการ อ่านไว เข้าใจเรื่อง ประเทืองปัญญา

กิจกรรมการแข่งขันตอบคำถามเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี กล่าวคือธรรมชาติของเด็กนักเรียนมักจะชอบการแข่งขัน และต้องการข้อมูลย้อนกลับอย่างรวดเร็ว การแข่งขันตอบปัญหาให้ผลแพ้ชนะทันที นักเรียนรู้ความสามารถของตนทันที นอกจากนี้การแข่งขันตอบคำถามยังเป็นการสร้างแรงจูงใจ ทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก และให้เห็นคุณค่าของการอ่านเป็นแรงจูงใจภายใน แต่ทั้งนี้ครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศการแข่งขันให้สนุกสนาน และไม่เคร่งเครียดเกินไป ต้องไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกผิดหวังหรือเสียใจมากเมื่อพ่ายแพ้

การแข่งขันตอบคำถามจากเรื่องที่กำหนดให้อ่านเพื่อการส่งเสริมการอ่านนั้น ควรเป็นการแข่งขันตอบคำถามเกี่ยวกับหนังสืออื่นนอกจากแบบเรียน เช่น วรรณคดีตอนต่อจากแบบเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หรือหนังสืออ่านประกอบ รวมทั้งเรื่องจากนิยายสาร วารสาร ในสาขาวิชาต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทั้งบันเทิงคดีและสารคดี จะทำให้นักเรียนได้อ่านหนังสือมากขึ้น และได้รับความสนุกสนานจากการอ่านอีกด้วย

ตัวอย่าง เกม “ดีเรื่องแตก”

วิธีเล่น

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๗ คน แต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่มของตน
๒. ครูอธิบายวิธีการและกติกาการเล่น คือ นักเรียนทุกคนจะต้องออกมาเล่น เรื่องที่จะแข่งอ่านมี ๗ เรื่อง บรรจุอยู่ในซอง ซองละเรื่อง จำนวนซองแต่ละเรื่องเท่าจำนวนกลุ่ม แข่งขันตามลำดับเรื่องที่ ๑-๗

๓. เริ่มการแข่งขันโดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน ๑ คน ออกมาอ่านเรื่องในซอง ๑ เรื่อง โดยการอ่านในใจ ให้อ่าน ๒ นาที เมื่อหมดเวลาอ่าน ผู้อ่านเล่าเรื่องให้เพื่อนในกลุ่มของตนฟัง ใช้เวลาเล่า ๑ นาที จากนั้นกลุ่มส่งตัวแทน ๑ คนที่ไม่ใช่ผู้อ่านออกมาตอบคำถาม

ครูถามคำถาม นักเรียนเขียนคำตอบใส่กระดาษส่งครู ครูเฉลยคำตอบ ให้คะแนน เขียนคะแนนในตารางคะแนน

๔. เริ่มแข่งขันเรื่องที่ ๒ โดยให้นักเรียนผู้ตอบคำถามเรื่องแรก อ่านเรื่องที่ ๒ แล้วกลับไปเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง กลุ่มส่งตัวแทนที่ไม่ใช่ผู้เล่าออกมาตอบคำถามเช่นเดิม เล่นจนครบ ๗ เรื่อง ครูรวมคะแนนและให้รางวัลผู้ชนะ และอธิบายว่าเรื่องที่ครูนำมาให้นักเรียนอ่านนั้น นักเรียนจะอ่านฉบับเต็มได้ที่ใดบ้าง ครูแนะนำหนังสือเหล่านั้นคร่าวๆ พร้อมทั้งเชิญชวนให้นักเรียนไปอ่านหนังสือเหล่านั้นๆ

ข้อเสนอแนะ เกมนี้ใช้ได้ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียนและการสรุปบทเรียน รวมทั้งเป็นกิจกรรมการสอนอ่านได้ด้วย

๒. การอ่านข้อความแล้วมีจิตความ

ชื่อโครงการ อ่านให้สุนทรีย์ ต้องรู้จักตีความ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูมีหน้าที่เพียงการเชิญชวนให้เด็กอ่านเท่านั้น แต่ครูยังจะต้องชี้แนะให้เด็กได้เห็นความคิดเห็นส่วนลึกของผู้เขียนแฝงไว้ในข้อความอีกด้วย การอ่านตีความจะช่วยให้เด็กได้รับรสชาติของการอ่านอีกระดับหนึ่งที่มีใช้ความสนุกสนานตามตัวอักษรเท่านั้น แต่เป็นความสนุกสนานกับความหมายที่แฝงอยู่เบื้องหลังตัวอักษรเหล่านั้นนั่นเอง

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการอ่านตีความมีดังนี้

๑. อ่านเรื่องที่ตีความให้ละเอียด แล้วพยายามจับประเด็นสำคัญของเรื่อง
๒. พยายามทำความเข้าใจถ้อยคำที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ และต้องไม่ลืมดูบริบทว่าบริบทกำหนดความหมายของคำนั้นไว้อย่างไร
๓. ขณะที่อ่านต้องพยายามคิดหาเหตุผลและใคร่ครวญอย่างรอบคอบ นำมาประมวลเข้ากับความคิดของตนว่า ข้อความนั้นมีความหมายถึงสิ่งใด
๔. การตีความมิใช่การถอดคำประพันธ์ เพราะการตีความเป็นการจับเอาแต่ใจความสำคัญ จะคงไว้ซึ่งข้อความเดิมไม่ได้
๕. การตีความนั้นเป็นการตีความตามความรู้ความคิดของผู้อ่านเอง ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดของใครก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลประกอบที่ชัดเจน

กิจกรรมการสอน

๑. นำคำประพันธ์สั้นๆ ง่ายๆ มาให้นักเรียนอธิบายความหมาย แล้วนำข้อความที่ยากขึ้นมาให้นักเรียนลองฝึกตีความ

ตัวอย่างที่ ๑

อย่าเอื้อมเด็ดดอกฟ้า	มาถนอม
สูงสูดมือมักตรอม	อกใช้
เห็นแต่ดอกพยอม	ยามยาก ชมนา
สูงก็สอยด้วยไม้	อาจเอื้อมเอมาถึง

(โคลงโลกนิติ)

ความหมาย คนเราควรรู้จักประมาณตนในการเลือกคู่ครอง ไม่ใ้สูงจนเกินตัว
ดอกฟ้า หมายถึงผู้ที่สูงศักดิ์กว่าเรา
ดอกพยอม หมายถึงผู้ที่มีฐานะศักดิ์ศรีตระกูลเสมอกับเรา

ตัวอย่างที่ ๒

เพ็ญพระจันทร์นั้นสว่างแต่ข้างขึ้น	กระต่ายมีนเมาเพ็ญจนเป็นบ้า
อันทรมวยไสสุกทุกเวลา	แต่ตัวข้าเมาในทั้งชั้นแรม

(นิทานเวตาล)

ความหมาย ความหลงใหลใฝ่ฝันในตัวหญิงคนหนึ่งของชายคนหนึ่ง ซึ่งมี
ความหลงใหลใฝ่ฝันตลอดเวลา
พระจันทร์ ความหมายนัยประหวัดหมายถึงหญิงผู้สูงศักดิ์
กระต่าย ความหมายนัยประหวัดหมายถึงชายผู้ต่ำต้อย

ตัวอย่างที่ ๓

ผมมีน้ำผึ้งในปาก แต่ไม่มีมิดในหัวใจ

(รงค์ วงษ์สวรรค์)

ความหมาย ผมเป็นคนจริงใจ ผมเป็นคนปากกับใจตรงกัน
น้ำผึ้ง หมายถึงความหวาน ความสุภาพ
มิด หมายถึงความคม การประทุษร้าย

๒. ให้นักเรียนลองยกตัวอย่างข้อความหรือคำประพันธ์ที่นักเรียนชอบ แล้วอธิบายความหมาย

๓. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ ๔-๕ คน ครูให้แบบฝึกทักษะการอ่านตีความแก่นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน แล้วตอบคำถามท้ายเรื่อง กลุ่มใดตอบได้มากกว่า เป็นผู้ชนะ

๔. ให้นักเรียนเลือกข้อความหรือคำประพันธ์ที่นักเรียนชอบ มาอธิบายความหมายของข้อความนั้น แล้วจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

๑. ครูนำข้อความจากคำประพันธ์หลายประเภทมาให้นักเรียนฝึกตีความแล้วสังเกตว่านักเรียนชอบคำประพันธ์ประเภทใด

๒. ข้อความที่นำมาให้นักเรียนฝึกควรเป็นข้อความนอกเหนือจากในแบบเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลา

๓. ควรให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตีความจากบทความ ภาพการ์ตูนล้อเลียนในหนังสือพิมพ์ และวารสารต่างๆ

๓. การแข่งขันตอบปัญหาทางภาษาและวรรณคดีไทย

ชื่อโครงการ สืบสมอลองปัญญา ตอบปัญหาภาษาไทย

กิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาทางภาษาและวรรณคดีไทย เป็นการส่งเสริมการอ่านทางตรงต่อผู้อ่าน และเป็นการส่งเสริมการอ่านทางอ้อมต่อผู้ชมการแข่งขัน แต่ทั้งนี้ในวิถีทางแห่งการส่งเสริมการอ่าน ครูภาษาไทยควรเลือกกิจกรรมที่เสริมสร้างทั้งความรู้ควบคู่กับการให้ความเพลิดเพลินอื่นๆ เสมอ

ผู้วิจัยได้นำเสนอ เกม ในการแข่งขัน คือ

๑. เกม “ชิงไหว ชิงไหวพริบ”
๒. เกม “ใบ้คำ สำนวนไทย”
๓. เกม “กตเวทิต์เปรียบเทียบ”

ตัวอย่างคำถาม เกม “ชิงไว ชิงไหวพริบ”

ชุดที่ ๑

จงบอกชื่อดอกไม้ที่
ปรากฏในวรรณคดีไทย
ถ้าบอกไม่ได้ ให้พูดคำว่า
‘สวยงาม’

เฉลยสำหรับกรรมการ

จำปี	จำปา
สารภี	มะลิ
พิกุล	ยี่สุ่น
บุปผาค	ช่อนกลี้น
ลั่นทม	กล้วยไม้
นมแมว	มะลิวัลย์
พุทธรักษา	พวงชมพู
ราตรี	แก้ว
นางแย้ม	สายหยุด
มณฑา	ผกากรอง
ประดู่	ตะแบก

ฯลฯ

ชุดที่ ๒

จงบอกคำที่มีความหมาย
ว่า ผู้หญิงในวรรณคดี ถ้า
บอกไม่ได้ ให้พูดคำว่า
‘ศรีปราชญ์’

เฉลยสำหรับกรรมการ

ทรมเซย	เยาวลักษณ์
เยาวเรศ	เยาวมาลย์
กัลยา	นางพะงา
นางเยาว์	แก้วกลอยใจ
แก้วตา	จอมใจ
ขวัญใจ	นางลักษณ์
บุษ	เยาวเรศ
เยาวยอด	อร
พญ	เยาวพา
	าลา

ชุดที่ ๓

จงบอกชื่อเครื่องดนตรี
ไทย ถ้าบอกไม่ได้ให้พูด
คำว่า ‘นางนพมาศ’

เฉลยสำหรับกรรมการ

โหม	กลอง
ปี่	บันฑะเทว
ซิม	ตะโพน
รำมะนา	ฆ้อง
ระนาด	จะเข้
ซอด้	ซอด้วง
พิณ	ซอสามสาย
กลองทัด	โปงลาง
ฉิ่ง	ฉาบ
กรับ	เกราะ
กลองยาว	

ฯลฯ

ตัวอย่างคำถาม เกม “ใบ้คำ สำนวนไทย”

ชุดที่ ๑

กงเกวียนกำเกวียน
ข่มเขาคีชีนให้กลืนหญ้า
คนตีมีคัม
ข้าฯ ได้พร้าสองเล่มงาม
ดบมือข้างเดียวไม่ดัง
ดมน้ำลายรดฟ้า
น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า

ชุดที่ ๒

กระตือรือร้นให้
ขว้างงูไม่พ้นคอ
คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่า
ผืนเสื่อ
ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปิด
ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก
ถอยหลังเข้าคลอง

ชุดที่ ๓

กระต่ายตื่นตูม
ข้าวใหม่ปลามัน
คบคนให้ดูหน้าซื้อผ้าให้ดูเนื้อ
ชายสามโบสถ์
ตัดช่องน้อยแต่พอตัว
ทำคุณบูชาโทษ
น้ำลดตอผุด

ชุดที่ ๑

หุงข้าวประชิดหมา
 พุดไปสองไฟเบี้ย
 ไม่เห็นน้ำตดกระบอก
 รู้ไว้ชั่ววูบสำแบกหาม
 เลือกนกมักได้แคว
 เสน่ห์ปลาสจ๊วก
 หัวมังกุท้ายมังกร
 เอาทุ่งฝอยไปตกปลากระพง
 ชักใบให้เรือเสีย

ชุดที่ ๒

น้ำร้อนปลาเป็น
 ปิดทองหลังพระ
 แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร
 ไม่งามกระรอกเจาะ
 รู้หลบเป็นปีกรู้หลีกเป็นหาง
 วันพระไม่มีหนเดียว
 เสียมเขาควยชนกัน
 หาเลือดกับปู
 เอาจุมูกคนอื่นมาหายใจ

ชุดที่ ๓

ไปไหนมาสามวาสองศอก
 ฟังไม้สัพพัญญูไปกระเดียด
 เรียนผูกต้องเรียนแก้
 วัวลี้มนั้น
 เสียกำได้กอบ
 หาบ่วงมาคล้องคอ
 แข่งชักหักกระดูก
 เอาทองไปรูกระเบื้อง
 ของหายตะพานบาป

ตัวอย่างคำถาม เกม “กลไ้วได้เปรียบ”

คำตอบ

๑ บั๊กลุ่ม
 ดาวรังแตน
 ตะพานหนู
 ก้านชด

๒ กะปูลู
 กะปอม
 กะปะ
 กะวัง

๓ คคนัมพร
 คคนัมภา
 คคนางค์
 คคนานต์

คำถาม

ข้อใดไม่ใช่ลายไทย
 เฉลย ตะพานหนู

ข้อใดไม่ใช่สัตว์
 เฉลย กะปูลู

ข้อใดไม่ใช่ท้องฟ้า
 เฉลย คคนัมภา

คำตอบ	คำถาม
๕ คลื่นกระทบฝั่ง คลื่นใต้น้ำ เขมรราชบุรี คุตทะวาทเหี้ยบกรวด	ข้อใดไม่ใช่ทำนองเพลงไทย เฉลย คลื่นใต้น้ำ
๕ เต่าใหญ่ไข่กลบ ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปิด ปิดคว้นไฟไม่มีค ยกตัวขึ้นเหนือนม	ทำผิดแล้วพยายามกลบเกลื่อน ความผิดของตน กล่าวเป็นส่วน อย่างไร เฉลย เต่าใหญ่ไข่กลบ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

๑. ครูควรปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้น่าสนใจ เปิดโอกาสและชักชวนให้นักเรียนร่วมจัดกิจกรรมด้วย

๒. ครูควรใช้วิธีการสอนการอ่านที่เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนระดับนี้ เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนคิด วิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้วิธีการสอนหลายๆ แบบ เช่น การอภิปราย การแบ่งกลุ่มระดับความคิด การแบ่งหมุ่เรียนทำงาน เป็นต้น

๓. สำหรับสถานที่ในการจัดกิจกรรม ในโรงเรียนที่ยังไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นครูจะต้องประยุกต์ใช้สถานที่ที่มีให้เหมาะสมกับกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๔. ครูควรสอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกครั้งที่เข้าสอน โดยการแนะนำชักชวนให้นักเรียนอ่านหนังสือเสมอๆ

๕. หมวดภาษาไทยควรแบ่งสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสืออ่านประกอบให้นักเรียน

๖. ครูภาษาไทยควรสนับสนุนและชักชวนให้ครูหมวดวิชาอื่นๆ เห็นความสำคัญของการอ่านและช่วยกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกๆ หมวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอให้ฝ่ายบริหารยึดเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน

๗. ผู้มีหน้าที่ให้การนิเทศ ควรนิเทศเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้น่าสนใจแก่ครูผู้สอนด้วย

โคลงโลกนิติ

๑ ้วยหนึ่งไปเรียนรู้
 ้วยสองไปหาทรัพย์
 ้วยสามไปรักษา
 ้วยสี่เกินแก่แล้ว

วิทยา
 สิ่งแก้ว
 ศีลสืบ บุญนา
 ก่อสร้างสิ่งใดๆ
 (สำนวนเก่า)

๑ เริ่มรุ่มฤาเพิ่มเพี้ยน
 หนุ่มแน่นห่อนหันหา
 มัชฌิมขึ้นปรีชา
 ถ้ำถ่อมค่อมแก่ค้ำ

วิทยา
 ทรัพย์สั่ง
 เชื้อนหน่าย ธรรมแฮ
 คิดได้โดยฤา
 (สำนวนเก่า)

๑ ปางน้อยสำเหนียกรู้
 ครั้นใหญ่ย่อมหาทุน
 เมื่อกลางแก่แสงบุญ
 ยามทง่อมทำได้

เรียนคุณ
 ทรัพย์ไว้
 ธรรมชอบ
 แต่ส่วนอนิจจังฯ
 (สมเด็จพระยาเดชาติศร)

สอนภาษาไทยด้วยวิธี “ธรรมสากัจฉา”

พิศวาท คะลีลวัน*

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของยุคข้อมูลข่าวสาร ส่งผลกระทบให้ความเป็นอยู่ของคนไทย ตลอดจนสภาพและปัญหาทางสังคมซับซ้อนขึ้น การแข่งขันที่มีมากขึ้นทำให้คนประสบปัญหานานาประการ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคคลให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักจัดระบบความคิด ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ สามารถเผชิญสถานการณ์และตัดสินใจได้ถูกต้อง

โลกในพุทธศตวรรษที่ ๒๖ เปลี่ยนแปลงเร็วเกินความคาดหมาย พ่อแม่ผู้ปกครองและนักการศึกษาทั้งหลายต่างมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนของเราก้าวทันโลก เยาวชนในยุคข้อมูลข่าวสารควรมีลักษณะใฝ่หาความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง รู้จักคิดและคิดได้ถูกวิธี เพื่อเลือกตัดสินใจตลอดจนแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นักการศึกษาหลายคนมีแนวความคิดว่า การจะให้ผู้เรียนสามารถเผชิญสถานการณ์และตัดสินใจได้ถูกต้องนั้นจำเป็นต้องฝึกคิดแก้ปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาให้มีประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจศึกษาพุทธวิธีที่เน้นการพัฒนาความคิดซึ่งมีอยู่หลายวิธี

ธรรมสากัจฉา เป็นการสอนวิธีหนึ่งที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงใช้สอนบุคคลจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ด้วยกระบวนการปฐจา-วิสังขนา คือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ กรุงเทพมหานคร รายงานจาก ประไพศรี ตีรังศ์. “การใช้วิธีการสอนแบบธรรมสากัจฉาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๐.

อภิปรายปัญหา แสวงหาเหตุผล คิดค้นด้วยตนเอง การสอนให้ค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหานี้เป็นการพัฒนาความคิดทั้งสิ้น จึงมีผู้สนใจวิจัยทดลองและนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ด้วยเหตุนี้ ประไพศรี ศิริวงศ์ ครูภาษาไทยโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงสนใจศึกษาว่าหากนำวิธีสอนแบบธรรมสภาจมาไปใช้พัฒนาความคิดรวบยอดในการเรียนวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จะได้ผลประการใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการสอนแบบธรรมสภาจมาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ โดยเปรียบเทียบผลการพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ ด้วยวิธีสอนแบบธรรมสภาจมา กับวิธีการสอนตามคู่มือครู ทั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมสภาจมา และวิธีสอนตามคู่มือครู มีความคิดรวบยอดในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ หลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน และวิธีสอนแบบธรรมสภาจมาสามารถพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ ได้ดีกว่าวิธีสอนตามคู่มือครู

งานวิจัยเรื่องนี้ได้มุ่งหวังจะพัฒนาการเรียนการสอน เฉพาะวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ เท่านั้น แนวทางและกลวิธีการสอนแบบธรรมสภาจมาสามารถนำไปพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนทุกระดับชั้น ทุกรายวิชาภาษาไทย ตลอดจนวิชาอื่นๆ ที่มีธรรมชาติวิชาคล้ายภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม

นิยามศัพท์

เพื่อความกระชับชัดผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

วิธีสอนแบบธรรมสภาจมา เป็นวิธีสอนที่นักวิชาการพัฒนามาจากวิธีสอนของพระพุทธเจ้า ธรรมสภาจมา หมายถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายปัญหา การแสวงหาเหตุผลคิดค้น คิดค้นหรือคล้อยตาม เป็นการซักถามและแก้ปัญหา วิธีการสอนแบบนี้จึงเป็นวิธีสอนที่มุ่งให้เกิดกระบวนการคิด รู้จักจำแนกแยกแยะจัดระบบความคิดจนสรุปเป็นแนวคิดนำไปสู่ความคิดรวบยอดได้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์วิธีสอนแบบธรรมสภาจมาที่ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้พัฒนาขึ้นโดยนำเฉพาะขั้นตอนการเรียนการสอนมาแบ่งเป็น ๔ ขั้นตอน คือ

๑. แสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ครูมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา รู้แหล่งความรู้
ตอบคำถามให้ความกระจ่างแจ้ง นักเรียนจดบันทึกความรู้

๒. ค้นพบความรู้ ฝึกฝนทักษะการจับประเด็นความรู้ และนำมาแลกเปลี่ยน
ความรู้ในกลุ่มตน

๓. รวบรวมความรู้ เพื่อเป็นแนวคิด แนวความเชื่อ แนวปฏิบัติ โดยเลือกเฟ้น
และรวบรวมเรื่องราวมาวิจารณ์และประเมินค่า เห็นคุณค่า เกิดความรู้สึกอยากประพุดติดตาม

๔. พิสูจน์ความรู้ เป็นการนำความรู้ ความคิด ความเข้าใจ มาปฏิบัติทดลองใน
ชีวิตประจำวัน เป็นการนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ

วิธีการสอนตามคู่มือครู หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผน
การสอนของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ซึ่งสร้างขึ้น
โดยศึกษานิเทศก์ภาควิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา ร่วมกับครูผู้สอนภาษาไทยของ
โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มที่ ๕ กรุงเทพมหานคร โดยใช้ทักษะกระบวนการ เพื่อให้นักเรียน
ได้ฝึกทักษะเป็นรายบุคคล โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ ตระหนักในปัญหาและความจำเป็นของ
เรื่องที่เรียน คิดวิเคราะห์วิจารณ์ ตอบคำถามจากแบบฝึกหัด สร้างทางเลือกหลากหลาย
กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ประเมินผลระหว่างปฏิบัติ
ประเมินทางเลือก ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

ความคิดรวบยอดในวิชาภาษาไทย หมายถึง ความคิดที่เกิดจากการรับรู้หรือ
มีผลมาจากพื้นฐานการรับรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อสิ่งเหล่านั้น ซึ่งแสดงออกมาโดยภาษา
และถ้อยคำ

นักเรียน หมายถึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์
สิงหเสนี) ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๔ จำนวน ๔๐ คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียน
บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) กรุงเทพมหานคร จำนวน ๗๕๗ คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง
แบบเจาะจง จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๔ จำนวน ๔๐ คน เป็นกลุ่มทดลองใช้วิธี
สอนแบบธรรมสาธกัจฉา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑๖ จำนวน ๔๐ คน เป็นกลุ่ม
ควบคุมใช้วิธีสอนตามคู่มือครู

ตัวแปรในการวิจัยเรื่องนี้มี ๒ ประเภท คือตัวแปรอิสระ ได้แก่วิธีสอนตาม
แบบธรรมสาธกัจฉา และวิธีสอนตามคู่มือครู ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ความคิดรวบยอดของ
นักเรียนในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประไพศรี ศิริวงศ์ได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการสอนตามแบบธรรมสาส์นจฉายและแผนการสอนตามคู่มือครู ประเภทละ ๓ แผน แผนละ ๒ คาบ ใช้เวลาทดลองแผนต่อเนื่องกันประเภทละ ๑๔ คาบ โดยกำหนดเนื้อหาที่นำมาใช้สร้างแผนการสอน ได้แก่ เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร เรื่องสั้นเรื่อลูกของแม่พระ-ธรรณี เรื่องสมเด็จพระปิยมหาราชทรงรักษาเอกราชของชาติไว้ได้อย่างไร และบทร้อยกรอง และได้สร้างแบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ จำนวน ๔๕ ข้อ ซึ่งได้มีการปรับปรุงถึง ๓ ครั้งก่อนจะนำไปใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แผนการสอนแบบธรรมสาส์นจฉาย ประยุกต์มาจากวิธีสอนแบบธรรมสาส์นจฉายของศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ มี ๔ ขั้นตอนคือ

๑. แสวงหาความรู้ ให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ครูมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาและผู้ชี้แหล่งความรู้

๒. ค้นพบความรู้ นักเรียนต้องฝึกฝนทักษะการจับประเด็นความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มตน

๓. รวบรวมความรู้ วิเคราะห์และประเมินค่าความรู้ที่ได้รับจนเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า อยากประพฤติตาม

๔. พิสูจน์ความรู้ เป็นขั้นนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้นำวิธีการทั้ง ๔ ขั้นตอนมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังตัวอย่างแผนการสอนเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ซึ่งได้นำมาแสดงไว้ต่อจากนี้

แผนการสอนตามคู่มือครู เป็นแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ สร้างขึ้นโดยศึกษานิเทศก์ ภาควิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา ร่วมกับอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยของโรงเรียนกลุ่มที่ ๕ กรุงเทพมหานคร

แผนการสอนตามวิธีธรรมสากัจฉา

เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร (พฤติกรรมของตัวละคร) เวลา ๒ คาบ
วิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ปีการศึกษา ๒๕๓๘

ความคิดรวบยอด

๑. สังคมได้รู้จักการให้ สังคมนั้นจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
๒. การชนะใจตนเองจะต้องใช้ความอดทน ความยากลำบากในการต่อสู้กับกิเลส
๓. ทุกคนไม่ควรเห็นแก่ได้เพื่อประโยชน์สุขของตนฝ่ายเดียว
๔. ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี
๕. ความรักความห่วงใยของแม่ที่มีต่อลูกเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่

จุดประสงค์ปลายทาง

วิจารณ์พฤติกรรมของตัวละครในกัณฑ์กุมารได้

จุดประสงค์นำทาง

๑. ยกตัวอย่างการกระทำทั้งในส่วนดีและไม่ดีของตัวละครได้
๒. แสดงเหตุผลประกอบการกระทำของตัวละครได้
๓. สามารถบอกพฤติกรรมของตัวละครนั้นว่าดีหรือไม่ และนำมาเปรียบเทียบกับบุคคลในสังคมปัจจุบันได้

เนื้อหาสาระ

พฤติกรรมของพระเวสสันดร ชูชก ชาลี และพระนางมัทรี

กิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์กัณฑ์กุมาร ตอนชูชกลากจูงและโยยติชาลี กัณหา
๒. ครูซักถามความรู้สึกของนักเรียนที่เห็นพฤติกรรมของตัวละครนั้นๆ

ขั้นตอนการสอน

๑. แสวงหาความรู้

๑.๑ นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๘ กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิก

๑.๒ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากเลือกหัวข้ออภิปรายในเรื่องต่อไปนี้

๑) พระเวสสันดรเป็นผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของส่วนรวมจริงหรือไม่

๒) ชุชกเป็นผู้เห็นแก่ได้จริงหรือไม่

๓) ชาลีเป็นลูกยอดกตัญญูจริงหรือไม่

๔) พระนางมัทรีเป็นแม่ผู้มีความรักอันยิ่งใหญ่จริงหรือไม่

๑.๓ นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้ออภิปรายที่จับสลากได้ โดยค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือวรรณวิจักขณ์ เล่ม ๒ และหนังสือมหาเวสสันดรชาดก ฉบับอื่นๆ

๑.๔ เลขานุการกลุ่มของทุกกลุ่มจดบันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มตนเอง

๒. ค้นพบความรู้

๒.๑ ตัวแทนนักเรียนของแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายที่ละกลุ่ม

๒.๒ เมื่อนักเรียนกลุ่มหนึ่งนำเสนอผลการอภิปรายเสร็จสิ้น ครูกำหนดให้กลุ่มอื่นเป็นฝ่ายซักถาม สมาชิกกลุ่มนำเสนอต้องช่วยกันตอบจนกระจ่างชัด โดยครูเป็นผู้เสริมในบางตอน

๒.๓ นักเรียนช่วยกันสรุปพฤติกรรมทั้งด้านดีและไม่ดีของตัวละครที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ จนครบทุกกลุ่ม แล้วเลขานุการกลุ่มจดบันทึกพฤติกรรมของตัวละคร คือ พระเวสสันดร ชุชก ชาลี และพระนางมัทรี และสำเนาแจกสมาชิกของกลุ่ม

๓. รวบรวมความรู้

ให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลในสังคมปัจจุบันหรือตัวละครในละครทางโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

๑) เป็นผู้ให้เหมือนพระเวสสันดร

๒) เป็นผู้เห็นแก่ได้เหมือนชุชก

๓) เป็นลูกกตัญญูเหมือนชาลี

๔) เป็นแม่ผู้มีความรักอันยิ่งใหญ่เหมือนพระนางมัทรี

๔. พิสูจน์ความรู้

ให้นักเรียนเลือกนำพฤติกรรมของตัวละครในด้านดีที่คิดว่าสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ไปปฏิบัติ

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันวิจารณ์พฤติกรรมที่เลือกไปปฏิบัติกันนั้นว่าจะปฏิบัติได้อย่างไรบ้าง
ในฐานะที่เป็นนักเรียน

สื่อการเรียนการสอน

๑. วิดีทัศน์กัณฑ์กัณฐก
๒. หนังสือวรรณวิภังค์ เล่ม ๒
๓. หนังสือมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กัณฐก ฉบับอื่นๆ

การวัดและประเมินผล

๑. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
๒. ผลงานจากการอภิปราย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา และเรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู มีความคิดรวบยอดในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ หลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน และพบว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา มีพัฒนาการทางความคิดรวบยอดในวิชาภาษาไทย ท ๕๐๓ ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบลักษณะเด่นของวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ซักถามจนได้ข้อสรุปความรู้ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดรวบยอดของตนเองอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะภาษาเพื่อสื่อความคิดรวบยอดของตนเอง เกิดเป็นกระบวนการคิดอีกขั้นตอนหนึ่ง ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรนำวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉาไปใช้กับวิชาที่สามารถจัดกิจกรรมพูด อภิปรายซักถาม จึงจะได้ผลดี และควรใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนน้อย เพราะครูต้องสังเกตพฤติกรรม ดูแลให้คำแนะนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรนำไปทดลองกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งในวิชาภาษาไทย วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หรือวิชาที่มีธรรมชาติคล้ายวิชาภาษาไทยเพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียน

โคลงโลกนิติ

๑ ความรู้เลิศก่อนถือ
เป็นที่ชนพึงพัก
วิชาเป็นพำนัก
รู้ไว้ใช้ชอบหัว

สินศักดิ์
นอบนัว
ที่พึง ดนนา
เหน้อยแพ้แรงโรยา
(สำนวนเก่า)

๑ ความรู้รู้ยั้งได้
เป็นที่ชนพำนัก
อย่าเกียจเกลียดหน่ายรัก
รู้ชอบใช้ชอบหัว

สินศักดิ์
นอบนัว
เรียนต่อ
เหน้อยแพ้แรงโรยา
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

สอนภาษาไทยด้วยการใช้เพลง

พัชรี สายสิทธิ์*

อันดนตรีมีคุณทุกอย่างไป ย่อมใช้ได้ดังจินตาคำบุรินทร์

หากพิจารณาถึงวิธีสอนที่จะทำให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลแล้ว ครูต้องจัดกิจกรรมการสอนหลายๆ วิธี โดยเน้นการทำให้บทเรียนน่าสนใจและสนุก เกิดการเรียนรู้ และมุ่งให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้กิจกรรมการใช้เพลงจึงเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ครูสามารถนำเพลงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ทุกสาขาวิชา เพราะโดยธรรมชาติของเด็กจะชอบร้องเพลงมาตั้งแต่ยังเป็นทารก

เสียงเพลงเป็นสื่อแทนใจสำหรับใครบางคน และบางคนเสียงเพลงคือความสุข ความรื่นรมย์ แต่บางคนใช้เพลงคลายความทุกข์ ความเหงา และอีกหลายๆ คนอาศัยเพลงเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ เพลงจึงเป็นหลายๆ สิ่งหลายๆ อย่างที่เข้ามาผูกพันกับชีวิตคน ปัจจุบันนี้รายการวิทยุไม่ว่าคลื่นเสียงใดจะมีแต่รายการเพลง นั่นเป็นสิ่งชี้ว่าเพลงเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้ฟังได้โดยง่าย ทุกคนสามารถรับรสแห่งเสียงเพลงไม่ว่าจะจังหวะ ท่วงทำนอง ลีลา และเนื้อร้องของบทเพลงนั้นๆ อย่างไม่รู้ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก เราคงจะเคยเห็นเด็กๆ ทั้งชายหญิงมีเครื่องเสียงขนาดกะทัดรัดติดตัวโยนสายฟังเสียบไว้ในหู หรือในภาษาอังกฤษเรียกชาวคัเบว ร้อยทั้งร้อยสิ่งที่เด็กเหล่านั้นฟังอยู่คือเสียงเพลง แม้กระทั่งอยู่ในห้องเรียนก็อาจจะได้เห็นภาพเด็กนักเรียนบางคนเอาสายฟังเสียบหูไว้ขณะกำลังเรียน ก็จะต้องเป็นหน้าที่ของครูที่จะทำให้เด็กหันมาสนใจการเรียนการสอนมากกว่าเสียงเพลงจากเทป

*อาจารย์ภาษาไทย โรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพมหานคร รายงานจาก วิจิตรา เจือจันทร์. "ผลของการใช้เพลงในการฝึกการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒", วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูก็นำจะนำเสียงเพลงเข้ามาประสมประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียว กับวิธีสอนของครูได้ ซึ่งเชื่อว่าการสอนโดยมีเพลงเป็นสื่อจะทำให้การเรียนรู้ในวิชานั้น ๆ มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญนอกจากนักเรียนจะเกิดความสุขสนุกสนานกับบทเรียนแล้ว ยังเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์อีกด้วย ถ้าครูสอนอย่างถูกวิธีนักเรียนก็จะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสามารถจดจำได้แม่นยำเป็นเวลานาน

สำหรับวิชาภาษาไทย ครูสามารถนำเพลงมาใช้ประกอบการสอนได้ในทุกกรณี เช่น ฝึกการออกเสียงพยัญชนะ ฝึกการออกเสียงคำ นำเข้าสู่บทเรียน สรุปเนื้อหา หรือทบทวนบทเรียน ฯลฯ นางสาววิจิตรา เจือจันทร์ นิสิตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลของการใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๓ ด้วยการนำบทเพลงมาใช้แก้ปัญหการออกเสียงภาษาไทย โดยได้ชี้ให้เห็นถึงการออกเสียงคำหรือพยัญชนะบางตัวที่ผิดพลาด ออกเสียง ร ล ไม่ชัดเจนจะทำให้บุคคลนั้นเสียบุคลิกภาพ ผู้ฟังเกิดความรำคาญ สื่อความหมายผิดภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดความสับสนทางภาษา ความบกพร่องเหล่านี้ปรากฏอยู่ในหมู่นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนคนทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่อศึกษาผลของการใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของความสามารถด้านการอ่านออกเสียงตัว ร ล กับเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ ซึ่งเป็นเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอ่านออกเสียงพยัญชนะ ร ล โดยใช้เพลงประกอบการสอน จะมีความสามารถในการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล สูงกว่าร้อยละ ๘๐ ของคะแนนทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๓๒ ของโรงเรียนวัดโคกสลุ อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี ที่มีข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล จำนวน ๓๐ คน นักเรียน

ที่มีข้อบกพร่องนี้ไม่ใช่ผู้ที่บกพร่องในการอ่านออกเสียงอันเนื่องจากความผิดปกติทางร่างกายมาแต่กำเนิด ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๓๐ คนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำคำที่มีเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ที่ประมวลมาจากแบบเรียนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และ ๒ ซึ่งรวมถึงเสียงที่ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้น และเป็นตัวควบกล้ำด้วย มาใช้ในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

๑. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล

๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ก่อนและหลังการใช้เพลงฝึกอ่านออกเสียง

๓. แผนการสอน การใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ทั้งหมด ๑๒ แผน ในแต่ละแผนประกอบด้วย

- ๑) ความคิดรวบยอด
- ๒) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ๓) ประสพการณ์
- ๔) กิจกรรม
- ๕) สื่อประกอบการเรียน
- ๖) ประเมินผล

การดำเนินการสอนทั้ง ๑๒ แผน มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันดังนี้

- ๑) เริ่มฝึกออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ก่อน (แผน ๑)
- ๒) ฝึกออกเสียงคำที่มีตัวพยัญชนะ ร ล เป็นพยัญชนะต้น (แผน ๒-๔)
- ๓) ฝึกออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ในคำ ๒ พยางค์ (แผน ๕-๗)
- ๔) ฝึกออกเสียงคำที่มีตัวพยัญชนะ ร ล เป็นตัวควบกล้ำ (แผน ๘-๑๐)
- ๕) ฝึกทบทวนทั้งหมดตั้งแต่ข้อ ๑)-๔) (แผน ๑๑-๑๒)

เวลาที่ใช้สำหรับการทดลองสอนแต่ละแผนใช้เวลา ๓๐ นาที ทดลองสอนติดต่อกัน

๑๒ วัน

ผลการวิจัย

เมื่อการทดลองสอนเสร็จสิ้นลง ได้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ทั้ง ๓ ประเภท คือ เป็นพยัญชนะต้น เป็นคำ ๒ พยางค์ และเป็นตัวควบกล้ำ มีค่าอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการได้ศึกษางานวิจัยของนางสาววิจิตรา เจือจันทร์ ในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นประโยชน์ของเพลงต่อการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นอย่างมาก เพราะการทดลองสามารถแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ที่ไม่ชัดเจนของนักเรียนให้สามารถออกเสียงได้ชัดเจนถูกต้องยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางสำหรับครูในการสอนฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล กับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการจัดกิจกรรมของนางสาววิจิตรา เจือจันทร์ ในแผนการสอนที่ ๑ ให้ความคิดรวบยอดว่า การร้องเพลงจะช่วยฝึกให้ระมัดระวังการอ่านออกเสียงมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแผนการสอนนี้ว่า นักเรียนสามารถแยกเสียงและออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ได้ถูกต้อง

ตัวอย่างการจัดกิจกรรม

แผนการสอนที่ ๑ ฝึกออกเสียงพยัญชนะ ร ล

๑. ครูใช้ปริศนาคำทายสนทนากับนักเรียน แล้วให้นักเรียนทายภาพปริศนา เช่น
 - ฉันคือใคร ตัวทำด้วยไม้ รับใช้คนบอย ลอยน้ำก็ได้ มีทั้งใหญ่เล็ก ผู้ใหญ่และเด็ก เรียกฉันว่า.....
 - ฉันชอบชุกชอน กินผลไม้ ตัวไม่ค่อยใหญ่ แต่ไวมาก ดูถ้าหากใครรู้ ทายดูซิว่าฉันคือ.....

๒. ครูนำบัตรอักษรตัวพยัญชนะ ร ล ติดบนกระดานดำ และฝึกให้นักเรียนออกเสียงตาม โดยสังเกตตำแหน่งของลิ้น

๓. ครูแจกบัตรอักษร ร ล ซึ่งมีตัวติดให้นักเรียนอักษรละ ๑ บัตร ด้านหน้าของบัตรเขียนตัวพยัญชนะ ร และ ตัว ล ส่วนด้านหลังของบัตร เขียนเสียงอ่าน เรอะ กับ เลอะ ให้ตรงกับตัว ร และ ล

๔. เมื่อครูออกเสียงพยัญชนะตัวใด ให้นักเรียนชูบัตรอักษรนั้นให้ถูกต้อง หรือครูชูบัตรอักษรขึ้นมา แล้วให้นักเรียนออกเสียงตามอักษรนั้นๆ

๕. ครูติดแผนภูมิเพลงตัว ร ล บนกระดานดำ แล้วสอนให้นักเรียนร้องตามขั้นตอนการสอนเพลง ดังนี้

- ครูอ่านเนื้อร้องตามจังหวะ ให้นักเรียนอ่านตาม
- ร้องให้ฟัง ๑ จบ เพื่อให้จำทำนองและลีลาโดยนักเรียนยังไม่ต้องร้องตาม

- ให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรค
- ให้นักเรียนร้องตามที่ละท่อน
- ร้องพร้อมกันทั้งเพลง แล้วฝึกซ้อมจนคล่อง

เพลงตัว ร ล

คำร้อง วิจิตรา เจือจันทร์

ทำนอง Are You Sleeping

นี่เสียงตัว ร

นี่เสียงตัว ล

“เรอะ” นี่ใจ

“เลอะ” นี่ใจ

เรอะ ก็คือเสียงของตัว ร

เลอะ ก็คือเสียงของตัว ล

เสียงต่างกัน

ใช้ต่างกัน

๖. ครูสอนท่าทางประกอบเพลง โดยใช้ฉีกพรที่ครูแจกให้ในตอนแรกประกอบด้วย ดังนี้

ให้นักเรียนทุกคนถือบัตรที่ครูแจกให้ทั้ง ๒ มือ (มือซ้ายถือบัตรตัว ร / เรอะ มือขวาถือตัว ล / เลอะ)

นี่เสียงตัว ร

ชูมือซ้ายขึ้น หันบัตรด้านตัว ร ออก ขอยเท้าสลับตามจังหวะไปเรื่อย ๆ

นี่เสียงตัว ล

ชูมือขวาขึ้น หันบัตรด้านตัว ล ออก

เรอะ นี่ใจ

ชูมือซ้ายขึ้น หันบัตรด้านคำว่า เรอะ ออก

เลอะ นี่ใจ

ชูมือขวาขึ้น หันบัตรด้านคำว่า เลอะ ออก

เรอะ ก็คือเสียงของตัว ร

ชูมือซ้ายขึ้น หันบัตรด้าน เรอะ และ ร ตามลำดับ

เลอะ ก็คือเสียงของตัว ล

ชูมือขวาขึ้น หันบัตรด้าน เลอะ และ ล ตามลำดับ

เสียงต่างกัน ใช้ต่างกัน

ชูขึ้นทั้ง 2 มือ สลับไขว้กันไปมา ตามจังหวะเพลง (ทำซ้ำอีกครั้ง)

๗. ให้นักเรียนท่าทางประกอบเพลงพร้อมกันอีก ๒ เที่ยว

๘. ครูถามนักเรียนว่าได้ะไรจากการร้องเพลงบ้าง และให้ร้องเพลงพร้อมกันอีก ๑ ครั้ง

๙. ครูให้นักเรียนคัดลอกเนื้อเพลงลงสมุด

จากตัวอย่างการจัดกิจกรรมนี้ คงจะเห็นแล้วว่า การสอนโดยใช้เพลงเป็นสื่อ นำรวมทั้งการให้เด็กได้เปลี่ยนอิริยาบถ ชูมือ ทำท่าทางประกอบการขับร้องหรือได้เล่นเกมบ้าง จะทำให้เวลาเรียนในช่วงนั้น ๆ มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น ผู้อ่านได้เห็นแนวทางนี้ อาจจะนำไปปรับใช้โดยเลือกบทเพลงที่เข้ากับยุคสมัย เพลงที่อยู่ในความสนใจของนักเรียนในช่วงเวลานั้น ๆ แล้วจัดกิจกรรมให้หลากหลายเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน

ส่วนแบบทดสอบ อาจจะเลือกจากบทความ บทเพลง หรือเนื้อเรื่องสั้น ๆ อ่านสนุก ที่เน้นการออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล หรือคำควบกล้ำ ดังเช่นตัวอย่าง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังนี้

แบบทดสอบการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล

แม่พร้อม

แม่พร้อมเป็นคนแก่ แต่ร่างกายแข็งแรง มีลูกสาว ๒ คน คนพี่ชื่อพลอย คนน้องชื่อแพรว พลอยเป็นคนกล้าแต่ใจร้อน ไม่เกรงกลัวใคร แพรวเป็นคนรอบคอบ เรียบร้อย เคร่งขรึม

แม่พร้อมเป็นคนใจบุญ พอถึงวันพระแก็จะไปทำบุญทุกครั้งเป็นประจำ พรุ่งนี้จะเป็นวันพระ แก็จึงวานลูกทั้งสองคนให้ไปซื้อของที่ตลาด และจดรายการสิ่งของทั้งหมดใส่กระเป๋าสตางค์ เพื่อกันลืม

พลอยและแพรวหิ้วตะกร้าไปเลือกซื้อผลไม้ ลำไย ลำงาสาด ฝรั่ง สับปะรด และกล้วยหอม รวมเป็นเงินหนึ่งร้อยเจ็ดสิบบาท พลอยให้เงินแม่ค้าไปสองร้อยบาท จึงรอเงินทอน แล้วเดินเรื่อยไปตามราคาปลาช่อนว่ากี่โลกรั้มละเท่าไร แม่ค้าบอกว่าหกสิบบาท พลอยจึงต่อราคาเหลือกิโลกรั้มละห้าสิบบาท แม่ค้าไม่ยอมให้ บอกว่าไม่มีกำไร พลอยโกรธมากเกิดทะเลาะกับแม่ค้า แพรวจึงรีบดึงพลอยไปร้านอื่นโดยเร็ว เพราะกลัวเกิดเรื่องรุนแรงขึ้นอีก

หลังจากนั้นทั้งสองคนจึงเดินหลีกเลี่ยงผู้คนไปจากตรงนั้น รีบเร่งซื้อของให้ครบแล้วกลับบ้าน เดินไปได้ครึ่งทางนึกได้ว่าลืมซื้อพริกและน้ำปลาตราร่มให้แม่ พลอยจึงรีบอาสาวิ่งกลับไปซื้อเอง

เมื่อมาถึงบ้านเล่าเรื่องต่างๆ ให้แม่ฟัง แม่กล่าวว่า เราเป็นเด็กต้องเคารพยำเกรงผู้ใหญ่ ะมัดระวังสำรวมกิริยามารยาท อย่าเถียงผู้ใหญ่ สำหรับแพรวดีแล้ว คอยดูแลซึ่งกันและกัน รักใคร่ปรองดองกันไว้ แม่ตั้งใจที่ลูกแม่ไม่ได้ทำลายชื่อเสียง นำเรื่องเดือดร้อนมาสู่

ครอบครัวเราอีก พลอยต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนิสัยใหม่ ความโกรธง่ายทำให้คนคลุ้มคลั่ง
เผอเรอ หลงผิด อาจปล่อยใจกลายเป็นคนไม่ดี อาจจะถูกตำรวจจับเข้ากรงขัง ได้รับอันตราย
ไม่ปลอดภัย มีแต่คนเกลียดชัง

พลอยรู้ว่าทำผิดมาตลอดเวลา จึงรีบคลานเข้าไปกราบขอโทษแม่ แล้วตกลงว่าจะ
เริ่มเป็นเด็กดี ไม่ทำสิ่งเลวร้ายอีก จะเชื่อฟังพ่อแม่ ครู อาจารย์ แม่พร้อมยิ้ม สูดหัวลูกทั้งสองคน
ขอบคุณพระเจ้าช่วยคุ้มครองลูกแม่ตลอดไป

นอกจากบทอ่านเช่นนี้แล้ว ครูอาจเลือกเพลงไทยปัจจุบัน ที่มีการเน้นตัว ร ล
มาให้นักเรียนร้องอย่างสนุกสนานเป็นการทดสอบ เช่น เพลงเหมือนไม่เคย ที่มีเนื้อร้อง
ขึ้นต้นว่า

เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง

นกบินเฉียงไปทั้งหมด

ตัวเดียวมาพลัดคู่

เหมือนพ้อยู่เพียงเอย

เด็กๆ ได้ผลิตเพลงจากการร้องเพลง และยังตั้งใจเน้นการออกเสียง ร ล
ควบคู่ให้ถูกต้องชัดเจนเป็นพิเศษ ย่อมจะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลบรรลุ
ตามจุดประสงค์ได้เป็นอย่างดี

การอภิปรายเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหาร และสำหรับการ
วิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ครูผู้สอน

๑. ควรจัดกิจกรรมการใช้เพลงฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องในการอ่านทุกระดับชั้น

๒. ควรใช้เพลงฝึกทักษะต่างๆ ในวิชาอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะวิชาทักษะ

๓. การจัดกิจกรรมลักษณะนี้ ควรแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อจะได้ช่วยเหลือเด็กได้อย่างทั่วถึงและใกล้ชิด

๔. แผนการสอนที่ผู้วิจัยทำขึ้น สามารถนำไปปรับใช้ในชั้นเรียนปกติ

๕. ควรจัดกิจกรรมใช้เพลงประกอบ สื่อและวิธีการใหม่ๆ แปลกๆ ที่แตกต่างจากเดิม

๖. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

ผู้บริหาร

๑. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมในวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ ในโรงเรียน

๒. ผู้บริหารควรจัดอบรมครูเพื่อให้ความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมเสริม อ่าน ความสะดวกในเรื่องสถานที่และอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย

การวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับเรื่องผลของการใช้เพลงในการฝึกทักษะต่าง ๆ ในวิชาภาษาไทย หรือฝึกการอ่านออกเสียงให้นักเรียนที่มีข้อบกพร่องในการอ่านเรื่องอื่น ๆ ในระดับชั้นต่าง ๆ ด้วย

คงเป็นที่ยอมรับแล้วว่าดนตรีและเพลงเป็นสื่อสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยธรรมชาติเด็กเป็นผู้ที่ ชอบฟังเพลง ชอบกระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะ หากเราสามารถนำเพลงมาประกอบ บทเรียนเพื่อให้เด็กได้ร้อง ได้เล่น เกิดความสนุกสนานพักผ่อนจิตใจ ผ่อนคลายอิริยาบถ เด็กจะได้ความรู้ เกิดความซาบซึ้งในความไพเราะของเสียงดนตรี และเกิดทัศนคติที่ดีต่อ เรื่องราวต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในบทเพลงโดยไม่ต้องบังคับแต่อย่างใด ซึ่งไม่เฉพาะแต่ผู้เรียน เท่านั้นที่จะได้รับรสแห่งความสุนทรีย์ที่มาพร้อมกับการเรียน ครูเองก็ย่อมได้รับความสุข ความพอใจเช่นกัน เมื่อได้เห็นนักเรียนของตนเรียนรู้อย่างตั้งใจ สนใจในวิชาและครูผู้สอน ก็คงจะเห็นกันแล้วว่าเสียงแห่งบทเพลงมีความสำคัญและมีคุณค่าเพียงใดต่อการเรียน การสอนกับนักเรียนในปัจจุบัน สมดังคำกล่าวของสุนทรภู่ กวีแห่งรัตนโกสินทร์ ที่ว่า

อันดนตรีมีคุณทุกอย่างไป

ย่อมใช้ได้ดังจินดาคำบุรินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างการฟัง และการอ่านจับใจความ

มาวดี แสงกระวี*

การฟังและการอ่านมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการสอนวิชาภาษาไทยจึงควรเน้นทักษะทั้งการฟังและการอ่านควบคู่กันด้วยการฝึกจับใจความ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาสมรรถภาพ ถ้านักเรียนมีความสามารถทางการฟังสูงก็必将มีความสามารถทางการอ่านสูงด้วย

การฟังและการอ่านเป็นกระบวนการที่คล้ายคลึงกัน คือการรับรู้เรื่องราวเพื่อให้เกิดความทรงจำ ความเข้าใจและความคิด การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษร การฟังเป็นการแปลความหมายของคำพูด การฟังและการอ่านเป็นทักษะการรับรู้ที่มีลักษณะสัมพันธ์กัน ทักษะในการฟังนั้นเป็นพื้นฐานของการเรียนอ่าน คือในการสอนอ่านนั้นครูมักจะใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมายกับนักเรียน ดังนั้นนักเรียนจะต้องมีทักษะในการฟังที่ดี จึงจะสามารถเรียนรู้ที่จะอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยมักประสบปัญหา เมื่อนักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษาไปแล้ว นักเรียนบางคนยังมีทักษะต่าง ๆ น้อย ไม่ว่าจะเป็นการฟังหรือการอ่าน คือไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่ฟังหรืออ่านได้ ในการเรียนการสอนถ้านักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านและรักการอ่าน ย่อมจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถที่จะรับฟังหรือให้ความสนใจที่จะฟังเรื่องราวต่าง ๆ การอ่านและการฟังมีความสัมพันธ์ในทักษะการรับรู้ ดังนั้นในการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ควรเพิ่มทักษะในการอ่านจับใจความและการฟังจับใจความ กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีความสามารถในการฟังสูงก็必将มีความสามารถในการ

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร รายงานจาก โกวิทย์ ไกลสิทธิ์. "ความสัมพันธ์ระหว่างการฟังและการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านสารภี จังหวัดนครราชสีมา", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑.

อ่านสูงเช่นกัน ถ้าหากครูผู้สอนทราบถึงความสามารถในการฟังและการอ่านของนักเรียนแล้ว จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนวิชาทักษะภาษาไทยให้มีความก้าวหน้า มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น จากความสำคัญและความสัมพันธ์ของทักษะการฟังและการอ่านที่มีผลต่อเนื่องกันนี้ นายโกวิทย์ โกยสิทธิ์ ในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาไทย จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง *ความสัมพันธ์ระหว่างการฟังและการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านสารภี จังหวัดนครราชสีมา* การวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) ภาควิชาการศึกษา สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาความสามารถในการฟังและการอ่านจับใจความของนักเรียน
๒. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การฟังจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน
๓. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน
๔. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการฟังกับการอ่านจับใจความ
๕. เป็นแนวทางให้ผู้สอนจัดเนื้อหาและปรับปรุงวิธีสอนการฟังและการอ่านจับใจความให้เหมาะสม

นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้อธิบายความหมายของคำศัพท์ไว้ดังนี้

การฟังจับใจความ หมายถึง การเข้าใจความหมายของคำ ข้อความ และจับใจความสำคัญของเรื่องราวที่ได้รับฟังจากการฟังนิทาน โดยมีพฤติกรรมต่างๆ ได้แก่ ความรู้ ความจำ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจความหมายของคำ ข้อความและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามขั้นการเรียนรู้ คือความรู้ ความจำ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

ระดับความยากง่ายของนิทาน หมายถึง เรื่องที่มีจำนวนคำ พยางค์ และความยาวของประโยคเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๓๐ จำนวน ๗๐ คน ของโรงเรียนบ้านสารภี จังหวัดนครราชสีมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน จากเรื่องที่ฟังและอ่าน มี ๒ ฉบับ คือ

ฉบับที่ ๑ ประกอบด้วยนิทาน ๔ เรื่อง พร้อมด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังเรื่องละ ๑๕ ข้อ รวม ๖๐ ข้อ ได้แก่นิทานเรื่องกระรอกใจดี, หนูน้อยพเนจร, หมาป่าเจ้าเล่ห์ และฟังไม่ได้ศัพท์

ฉบับที่ ๒ ประกอบด้วยนิทาน ๔ เรื่อง พร้อมด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเรื่องละ ๑๕ ข้อ รวม ๖๐ ข้อ ได้แก่นิทานเรื่อง หนูน้อยผู้หาวี, กระต่ายน้อย, ชื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน และแม่ไก่สีแดง

ในการสร้างแบบทดสอบ ผู้วิจัยได้ยึดวัตถุประสงค์ตามหลักการวัดผล คือ

๑. ความรู้ความจำ ได้แก่ คำจำกัดความและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง
๒. ความเข้าใจ ได้แก่ บอกหรือเล่าด้วยการใช้คำพูดของตนเองตีความและขยายความ
๓. การประยุกต์ใช้ ได้แก่ นำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่
๔. การวิเคราะห์ ได้แก่ ความสามารถองค์ประกอบย่อย บอกความเกี่ยวข้องและความไม่เกี่ยวข้อง ความคิดรวบยอด
๕. การสังเคราะห์ ได้แก่ ความสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาสร้างประสบการณ์ใหม่ผลิตสิ่งใหม่

๖. การประเมินค่า ได้แก่ การตัดสินข้อความ การตั้งเกณฑ์ การสืบสวน และวัดผล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนการออกข้อทดสอบตามวัตถุประสงค์ข้อ ๑-๓ ๔ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๖๐ วัตถุประสงค์ ข้อ ๔-๖ ๖ ข้อ คิดเป็นร้อยละ ๔๐

๒. แอบบันทึกเสียง ประกอบด้วยนิทาน ๔ เรื่อง พร้อมด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังเรื่องละ ๑๕ ข้อ ได้แก่นิทานเรื่องกระรอกใจดี, หนูน้อยพเนจร, หมาป่าเจ้าเล่ห์ และฟังไม่ได้ศัพท์

๓. แผนการสอน

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนขึ้นตามจุดมุ่งหมายของผู้วิจัยที่ต้องการนำไปสอนการฟังและการอ่าน จำนวน ๔ แผน คือ

แผนการสอนที่ ๑	เรื่องการฟังและการอ่านจับใจความ
แผนการสอนที่ ๒-๔	เรื่องการฟังจับใจความ

แผนการสอนที่ ๕-๗ เรื่องการอ่านจับใจความ

แผนการสอนที่ ๘ เรื่องการฟังและการอ่านจับใจความ

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การฟังจับใจความ จากนิทาน **บันทึกคนจมน้ำ**
คนจมน้ำ ในแผนการสอนที่ ๓ ดังนี้

แผนการสอนที่ ๓

เรื่องการฟังจับใจความ

นิทานเรื่อง **บันทึกคนจมน้ำ**

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนเล่นเกมปริศนาคำทายเกี่ยวกับผลไม้ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๕-๖ คน โดยให้นักเรียนจับสลากคำทายและอ่านให้เพื่อนฟัง

มะละไรเอ๋ย ใสเหมือนแก้วสว (มะปราง)

มะอะไรเอ๋ย ไม่รู้จักเย็น (มะไฟ)

อะไรเอ๋ย มาคนเดียวเรียกผล มาหลายคนเรียกหวี บางทีมาทั้งเครือ (กล้วย)

อะไรเอ๋ย แบ่งออกเสียดรีงลูก จึงเหมือนจุมูกคนทวย (ชมพู)

อะไรเอ๋ย ใบหยักๆ ลูกวักเต็มคอก มะละกอที่ไม่ใช่ (ลูกตาล)

อะไรเอ๋ย เมื่อเด็กแน่นหนว ยามชราหลวมโพลกเพลก (มะขาม)

อะไรเอ๋ย ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง (มะเดื่อ)

ขั้นสอน

๑. ครูเล่านิทานเรื่อง **บันทึกคนจมน้ำ** โดยครูเฝ้าความสนใจของนักเรียนด้วยการพูดนำตอนที่สำคัญๆ ให้นักเรียนรู้ตัวล่วงหน้า เช่น พูดว่า ฟังให้ตั้งใจ เป็นการเรียกสมาธิของนักเรียนให้มาสนใจและตั้งใจฟัง

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าเรื่องจากที่ฟังให้เพื่อนๆ ฟัง โดยครูจะช่วยเพิ่มเติมถ้านักเรียนข้ามมากไป

๓. ถามคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เข้าใจ โดยให้หาคำในพจนานุกรม

๔. อภิปรายถึงเหตุการณ์ และถามแนวคิดจากเรื่องที่ฟัง และศัพท์ที่นักเรียนไม่เข้าใจ

๕. ครูและนักเรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยครูแสดงบัตรคำ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำไม และนักเรียนช่วยกันตอบ

ขั้นสรุป

๑. ครูบอกหัวใจของการฟังจับใจความโดยให้นักเรียนพยายามตั้งคำถามในใจว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และทำไม และต้องทำความเข้าใจข้อความและศัพท์ให้ดี
๒. ครูแจกกระดาษคำตอบ และอ่านคำถามให้นักเรียนเลือกตอบ

บันทึกของคนจนน้ำ

ฉันชื่อเด็กชายปิ่น มีน้องสาวชื่อกระต่าย พ่อและแม่สอนให้เราเป็นเด็กดี รู้จักช่วยเหลือตัวเองและรู้จักการตัดสินใจที่ถูกต้อง พ่อกับแม่สอนให้เราหัดขี่จักรยาน ครั้งแรกฉันและน้องรู้สึกกลัว จักรยานมีล้อเพียงสองล้อจะถีบให้เคลื่อนไปได้อย่างไรโดยไม่ล้ม แต่เมื่อเราฝึกจนชำนาญ จักรยานก็กลายเป็นเรื่องง่ายๆ

พ่อให้แม่พาฉันและน้องไปหัดว่ายน้ำ ที่สระน้ำมีครูคอยสอน กระต่ายกลัว แต่ฉันไม่กลัว ฉันชอบว่ายน้ำมาก และเรียนรู้วิธีการว่ายน้ำได้อย่างรวดเร็ว ไม่นานนักฉันก็ว่ายน้ำเก่ง ครูชมฉันว่า ฉันว่ายน้ำได้ถูกต้องและใช้เวลาได้ดี ครูจะส่งฉันไปเข้าร่วมแข่งขันว่ายน้ำ ถ้าเขาเปิดแข่งขันว่ายน้ำ

วันหนึ่งพ่อมาเฝ้าดูฉันว่ายน้ำ ฉันว่ายน้ำอย่างสวยงามและใช้เวลาได้ดีเช่นเคย พ่อสอนว่า “คนเราไม่ใช่จะเก่งอยู่เฉพาะในสระน้ำ แหล่งน้ำที่อื่นยังมีอยู่อีกถมไป เช่น ในแม่น้ำ ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ และทะเล สภาพแหล่งน้ำนั้นต่างไปจากสระว่ายน้ำนี้นักมาก น้ำลำนล่องอาจจะไหลแรงและขุ่นข้นในหน้าน้ำหลาก ทะเล อ่างเก็บน้ำอาจเต็มไปด้วยคลื่นขนาดใหญ่ ดังนั้นนอกจากลูกจะเก่งในสระน้ำแล้ว ลูกต้องช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นได้ด้วยในสภาพแหล่งน้ำนั้น คนที่อยู่ในน้ำมีอันตรายรอบด้าน ขอให้ลูกเข้าใจให้ดีและอย่าประมาท”

คำสอนของพ่อฉันไม่ค่อยได้สนใจมากนัก เพราะหลงใหลในฝีมือการว่ายน้ำ และคิดว่าจะเป็นที่ไหนก็ช่างเถอะ ฉันไม่เคยกลัวที่จะลงไปว่ายน้ำ รับรองว่าไม่มีวันจมน้ำเหมือนเด็กคนอื่น ๆ เป็นอันขาด

ต่อมาอีกไม่นาน ที่หมู่บ้านของเรามีการจัดน้ำเที่ยวชมน้ำตกกันลือลือริมแม่น้ำแคว พ่ออนุญาตให้แม่เป็นผู้นำเราไป ตัวพ่อนั้นติดธุระไปไม่ได้ คณะของเราเดินทางไปถึงน้ำตก และแม่น้ำแควในบ่ายวันนั้น เราสามคนแม่ลูกมีที่พักเป็นกระท่อมหลังน้อยไม่ไกลจากริมน้ำเท่าไรนัก เสียงซู่ซ่าของสายน้ำที่ตกลงมาและไหลลงแม่น้ำแคว แ่วมากับสายลมให้เราได้ฟังตลอดคืน

รุ่งขึ้น ฉันตื่นนอนแต่เช้า เตรียมตัวที่จะไปเที่ยวน้ำตกและลงอาบน้ำในแม่น้ำแคว หลังจากปิ่นเขา เดินชมความงามของน้ำตกแล้ว เวลาที่ฉันรอคอยก็มาถึง คือลงว่ายน้ำในแคว กระต่ายและแม่เล่นกันอยู่แถวชายตลิ่งที่เป็นหาดทรายขาวมีน้ำตื้น

ฉันว่ายน้ำมาถึงฝั่งตรงข้าม และเดินท่องริมตลิ่งเล่น ก็มีชายแก่ชาวบ้านคนหนึ่งโผล่
ออกมาจากไร่ข้าวโพด และพูดเสียงดังไม่ให้ฉันเดินเล่นแถวนี้ เดี่ยวจมน้ำตาย ฉันไม่สนใจ
คำพูดของแก เดินท่องน้ำเรื่อยไป เดินต่อมาก็ไม่ก็ก้าว ฉันรู้สึกใจหายวูบ พื้นดินใต้น้ำยุบวาม
ตึงตัวฉันลงทันที ฉันร้องไห้แม่ช่วย ขณะที่ร่างกายดิ้นสไลกลงไปนั้น ฉันพยายามตะเกียกตะกาย
สุดชีวิต ความรู้สึกกำลังอึดอัด สมหายใจขาดห้วง ฉันรู้สึกเจ็บปวด และกำลังจะขาดใจตาย

มือสองข้างไขว้คว้าหาที่ยึดเกาะ ดูเหมือนว่าจะกระทบกับหินอื่นๆ สำนักสุดท้ายก่อนที่
จะหมดความรู้สึก ฉันคิดถึงพ่อแม่และน้องกระต่าย เวลาผ่านไปนานเท่าไรฉันไม่ทราบ มา
รู้สึกตัวเมื่อเห็นคนกำลังรุมล้อมอยู่ แม่และน้องกระต่ายกอดฉันและร้องไห้ เสียงหลายคน
พูดขึ้นว่า “ฟื้นแล้วๆ” ฉันมองเห็นชายแก่คนนั้น คนที่ไล่ไม่ให้ฉันเดินริมตลิ่ง เสื้อผ้าของแก
เปียกปอน แกกล่าว่า ฉันโชคดีที่แกยืนจ้องอยู่เพราะที่ตรงนั้นกลิ่นชีวิตคนมาเท่าไรแล้วไม่รู้
ด้วยเหตุว่ามันเป็นวังโพรงหิน พอน้ำหลากมากพอห้วยก็มาสูมกันอยู่ ตะกอนตกลงปิดทับ
มองเห็นหญิงออกขึ้นมา ใครๆ นึกว่าฉัน พอเดินไปถึงดินก็ยุบจมลงในโพรงหิน ซึ่งลึกตั้งสิบวา
ฉันรู้สึกอบอุ่นขึ้น ก็มกราบลงแก่คนนั้น ผู้ช่วยชีวิตฉันให้รอดจากการจมน้ำตาย

เรื่อง “ส.พุ่มสุพรรณ” หนังสือ สวัสดิ์ ฉบับที่ ๘๖ เดือนสิงหาคม ๒๕๒๙

คำสั่ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย × กับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. กีฬาที่ปั่นชอบมากคืออะไร	๓. พ่อของปั่นไม่ได้ไปเที่ยวแม่น้ำแคว
เพราะอะไร
ก. วิ่งแข่ง	ก. ป่วย
ข. ว่ายน้ำ	ข. รถเสีย
ค. ฟุตบอล	ค. ไปไม่ทัน
ง. ขับรถแข่ง	ง. ติดธุระ
๒. น้องสาวของปั่นชื่ออะไร	๔. พ่อของปั่นสอนลูกๆ อย่างไร
ก. ตู๊ดตู๋	ก. ให้เห็นแก่ตนเอง
ข. สัมโอ	ข. ให้เห็นแก่รางวัล
ค. กระต่าย	ค. ให้เล่นกีฬาเก่งๆ
ง. ลูกปลา	ง. ให้รู้จักช่วยเหลือตนเอง

๕. แม่น้ำลำคลองอาจจะไหลแรงและขุ่นข้น
ในหน้าน้ำหลาก คำว่าน้ำหลาก หมายถึง
อะไร

- ก. น้ำแห้ง
- ข. น้ำนิ่ง
- ค. น้ำไหล
- ง. น้ำมาก

๖. คณะของปิ่นเดินทางถึงแม่น้ำแควเวลาใด

- ก. เช้า
- ข. เที่ยง
- ค. บ่าย
- ง. ค่ำ

๗. สาเหตุที่ทำให้ปิ่นได้รับอุบัติเหตุคืออะไร

- ก. ความโอ้อวด
- ข. ความดีฮั่น
- ค. ความประมาท
- ง. ความคึกคะนอง

๘. อุบัติเหตุที่ทำให้ปิ่นเกือบเสียชีวิตคืออะไร

- ก. รถชน
- ข. เรือคว่ำ
- ค. จมน้ำ
- ง. เครื่องบินตก

๙. นักเรียนคิดว่าชายชราที่ช่วยชีวิตปิ่น
มีอาชีพอะไร

- ก. ชาวนา
- ข. ชาวไร่
- ค. ชาวนา
- ง. ชาวประมง

๑๐. ถ้านักเรียนเห็นคนจมน้ำ นักเรียนจะ
ทำอย่างไร

- ก. ลงไปช่วยทันที
- ข. เดินหนีไม่สนใจ
- ค. นั่งร้องไห้
- ง. บอกผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้

๑๑. เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน

- ก. ชายชราตะโกนบอกปิ่น
- ข. ชายชรามองเห็นปิ่น
- ค. ชายชราโผล่จากไร่
- ง. ชายชราช่วยปิ่น

๑๒. ถ้าชายชราไม่มาพบปิ่น ปิ่นจะเป็น
อย่างไร

- ก. เสียชีวิต
- ข. ลอยไปตามน้ำ
- ค. ช่วยเหลือตนเองได้
- ง. กระโดดขึ้นฝั่งเองได้

๑๓. จากเรื่องนี้ชายชราควรได้รับการยกย่อง
ในด้านใด

- ก. ความกล้าหาญ
- ข. ความเสียสละ
- ค. ความมีน้ำใจ
- ง. ความเอื้อเฟื้อ

๑๔. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากเรื่องนี้

- ก. เล่นกีฬาให้เก่ง
- ข. เชื่อฟังคำขอร้อง
- ค. ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ
- ง. ตั้งตนในความไม่ประมาท

๑๕. การกระทำในข้อใดถูกต้อง

- ก. เด็กชายวิระว่ายน้ำเก่งจึงเล่นในแม่น้ำคนเดียว
- ข. เด็กชายปัญญาขออนุญาตคุณพ่อไปเที่ยว
- ค. เด็กชายมานะขี่รถจักรยานอย่างรวดเร็วนบนถนน
- ง. เด็กชายสมคิดกระโดดจากสะพานสูงลงในแม่น้ำ

เฉลยแบบฝึก เรื่อง บันทึกคนจนน้ำ

๑. ข	๒. ค	๓. ง	๔. ง	๕. ง
๖. ค	๗. ค	๘. ค	๙. ข	๑๐. ง
๑๑. ค	๑๒. ก	๑๓. ค	๑๔. ง	๑๕. ข

ผลการวิจัย

๑. ผลสัมฤทธิ์การฟังจับใจความระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการฟังจับใจความสำคัญเพิ่มขึ้น

๒. ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการอ่านจับใจความเพิ่มขึ้น

๓. ความสามารถในการฟังกับความสามารถในการอ่านจับใจความมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่าทักษะการฟังและการอ่านจับใจความมีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ผู้มีความสามารถในการทักษะการฟังจับใจความสูงจะมีความสามารถในการอ่านจับใจความสูง และในทำนองเดียวกัน ถ้านักเรียนมีความสามารถในการฟังจับใจความต่ำ จะมีความสามารถในการอ่านจับใจความต่ำด้วย นั่นแสดงว่าทักษะการฟังและการอ่านจับใจความมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยพยายามฝึกให้นักเรียนมีทักษะการฟังและการอ่านจับใจความพร้อมๆ กันไป และเมื่อพบว่านักเรียนคนใดมีความบกพร่องในด้านการฟังและการอ่าน

ครูผู้สอนควรใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าแผนการสอนที่มีแบบฝึกมาช่วยหรือสร้างบทเรียนที่น่าสนใจ ช่วยแก้ปัญหาทางการเรียนที่เกิดขึ้นให้พัฒนาและคุณภาพดีขึ้น

การจัดการสอนโดยใช้แผนการสอนและแบบฝึกหัด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการสอนสำหรับครู เพื่อใช้สอนเสริมทักษะการฟังและการอ่านจับใจความแก่นักเรียนนั้น เป็นกระบวนการที่น่าสนใจ และเรื่องที่น่าสนใจเป็นแบบฝึกยังเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและความสนุกสนานในการที่จะเรียนรู้และทำแบบฝึกหัด เป็นผลให้นักเรียนพัฒนาทักษะในการฟังและการอ่านจับใจความดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้มีสมาธิ มีความสนใจในเรื่องที่ฟัง และเป็นผู้รักการอ่าน ทักษะทั้งสองนี้มีคุณค่าอย่างมากต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะชีวิตของผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน

โคลงโลกนิติ

๑ ข้างหม้อดีหม้อใช้
ดีแต่งเองามงาน
ดูจักษุกับอาจารย์
ดีใช้ดีเลือกหน้า

ดีฉาน แดกนา
เมื่อค้า
ดีสั่ง สอนแฮ
สู่เบื้องอบายา
(สำนวนเก่า)

๑ ข้างหม้อดินดินปั้น
หวังเจตใช้จักมาด
ครูสอนใครศิษย์ผาด
ใช้ชักจูงให้ห้าว

ปวงภษณ
มุ่งร้าย
ผุดเฟื่อง พุณา
เหตุเบื้องอบายา
(สำนวนเก่า)

๑ ข้างหม้อดีหม้อใช้
ดีแต่งเองามงาน
ดูจักษุกับอาจารย์
ดีใช้ดีจักให้

ดีฉาน แดกนา
ชอบใช้
ดีสั่ง สอนแฮ
สู่ห้องอบายา
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

สอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการ อาร์ เอส เอ็ม

สุชาติ ธาราวาสน์*

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งในการอ่านหนังสือคือ ผู้อ่านมีความสามารถเพียงอ่านหนังสือออก แต่ไม่สามารถเก็บความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น นักการศึกษาจึงต่างคิดค้นหาวิธีต่างๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน การอ่านตามวิธี อาร์ เอส เอ็ม (Reader Selected Miscues) น่าจะเป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ความหมายจากตัวอักษร ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของตัวอักษรที่ปรากฏ แล้วแปลความหมายออกเป็นความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความเข้าใจ ของผู้อ่าน แล้วนำความคิดที่ได้นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ การอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะสมัยปัจจุบันวิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว นักการศึกษาจึงได้ค้นคว้าหาวิธีการสร้างประสิทธิผลในการอ่านในรูปแบบต่างๆ กันอย่างกว้างขวาง นฤนาถ ดวงมุสลิห์ ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการสอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม และวิธีสอนแบบปกติ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร รายงานจาก นฤนาถ ดวงมุสลิห์. “ผลการสอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม และวิธีสอนแบบปกติ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๒.

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม กับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๓๑ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ๔ ห้องเรียน จำนวน ๑๙๘ คน โดยแบ่งเปรียบเทียบเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ๒ ห้องเรียน จำนวน ๙๙ คน และกลุ่มควบคุม ๒ ห้องเรียน จำนวน ๙๙ คน

เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนอ่านภาษาไทยขึ้นใช้จำนวน ๒ แผน คือแผนการสอนอ่านด้วยวิธีอาร์ เอส เอ็ม และแผนการสอนอ่านด้วยวิธีสอนแบบปกติ โดยได้ทดลองใช้แผนการสอนดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการสอนอ่านด้วยวิธีอาร์ เอส เอ็ม กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการสอนอ่านด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

การสอนด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม

วิธีการอาร์ เอส เอ็ม (Reader Selected Miscues) เป็นวิธีการอ่านวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเลือกคำอ่านที่ทำให้ไม่เข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านออกมา แล้วนำคำที่มีปัญหา (Miscue) นั้นมาอภิปรายกันในกลุ่มผู้อ่านเพื่อสร้างความเข้าใจความหมายของคำและเนื้อหาที่อ่าน โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำแก้ไขและช่วยเหลือในเวลาอภิปราย การสอนอ่านด้วยวิธีนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอนดังนี้

๑. ครูแจกข้อความเนื้อหาและบัตรที่ค้นหนังสือให้นักเรียน
๒. ครูให้นักเรียนอ่านข้อความนั้นในใจ เมื่อพบคำที่ไม่เข้าใจให้ทำเครื่องหมายไว้แล้วอ่านต่อไปจนจบ
๓. ให้นักเรียนเลือกคำที่เป็นปัญหาซึ่งทำให้ไม่เข้าใจข้อความที่อ่านมา ๓ คำหรืออาจน้อยกว่านั้นก็ได้ แล้วลอกประโยคซึ่งมีคำที่เป็นปัญหาส่งครู

๔. แบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีคำมีปัญหาเหมือนกันหรือทำนองเดียวกันกลุ่มละประมาณ ๗ คน ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายความหมายของคำ ชี้ให้เห็นคำหรือข้อความที่ช่วยในการเดาความหมาย ถ้านักเรียนส่วนใหญ่เลือกคำที่เป็นปัญหาอย่างเดียวกัน ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปราย

๕. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานการอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของคำที่เป็นปัญหาและการแก้ปัญหา ความไม่เข้าใจเนื้อเรื่องในตอนนี้นักเรียนอ่าน และให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมแสดงความคิดเห็น โดยครูคอยช่วยเหลือแนะนำแก้ไข ถ้ามีคำซ้ำกันครูอาจตัดการอภิปรายคำที่ซ้ำกันของบางกลุ่มออก

ในการสอนอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม นี้ ผู้วิจัยได้พยายามชี้แจงกลวิธีในการเรียนการสอนไว้ประการหนึ่งคือ ได้เสนอวิธีการจำแนกประเภทของคำที่มีปัญหา (Miscue Type) และวิธีแก้ปัญหาไว้ดังนี้

๑. คำที่ไม่คุ้นเคย (Unfamiliar Words) ควรใช้วิธีสอนรวมทั้งชั้น เนื่องจากเป็นคำที่เป็นปัญหาที่พบมากที่สุดจากการเขียนรายงานของนักเรียน ปัญหานี้แก้ได้โดยการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการเดาความหมายจากคำแนะ (Cues) เช่น เมื่อนักเรียนพบคำที่เป็นปัญหา ให้ใช้นิ้วปิดคำหรืออ่านข้ามคำนั้นไป เพื่อพิจารณาคำแนะอื่นที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายได้ นอกจากนั้นอาจใช้การเขียนประโยคที่มีคำที่มีปัญหาลงบนกระดาน แล้วเว้นช่องว่างแทนที่คำที่มีปัญหาเหล่านั้น และให้นักเรียนช่วยกันเดาความหมายที่ตัดออกไปจากเนื้อความของประโยคนั้น

๒. คำที่ไม่รู้ความหมาย (Unknown Words) ควรให้ผู้เรียนเดาคำที่ไม่รู้ความหมาย โดยดูจากอักษรตัวแรกของคำที่ครูแนะให้ประกอบกับการพิจารณาหาข้อความใกล้เคียงที่จะสามารถชี้แนะความหมายได้

๓. ชื่อเฉพาะและคำแทน (Proper Names and Substitutions) ผู้สอนสามารถแก้ปัญหาได้โดยให้นักเรียนใช้กลวิธีการตั้งชื่อ อาจใช้อักษรชื่อเล่น ชื่อตำแหน่ง (Place Holder) สำหรับชื่อที่ไม่คุ้นเคย แล้วอ่านต่อไป ซึ่งกลวิธีการตั้งชื่อ (Naming Strategy) จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้อ่าน ทำให้สามารถอ่านต่อไปได้โดยไม่จำเป็นต้องอ่านชื่อนั้น และยังสามารถถามเกี่ยวกับชื่อนั้นได้ภายหลังหากมีความสำคัญ นอกจากนั้นยังช่วยให้การอ่านไม่หยุดชะงักหรือไม่ทำให้ความหมายขาดความต่อเนื่องแต่อย่างใด

ตัวอย่าง แผนการสอนการอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม

เรื่อง นิทานโบยร้อย เวลาสอน ๕๐ นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

๑. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน
๒. เพื่อให้นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน
๓. เพื่อให้นักเรียนได้คิดสอนใจ และนำคติไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เมื่อนักเรียนเรียนจบคาบนี้แล้ว นักเรียนจะสามารถ

๑. จับใจความสำคัญของเรื่องได้
๒. แปลความ ตีความ คำศัพท์และข้อความในเรื่องได้
๓. เรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องได้
๔. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องได้

เนื้อหา นิทาน 'โบยร้อย' ของ สุชีโว ภิกขุ จากหนังสือเรียนภาษาไทยชุด ทักษะสัมพันธ์ เล่ม ๑ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับพิมพ์ปี ๒๕๒๕ หน้า ๑๗๐-๑๗๑.

ประสบการณ์เดิม นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม มาแล้ว

กิจกรรมการเรียนการสอน

๑. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกขั้นตอนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม
๒. ครูให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง 'โบยร้อย' และศึกษาคำศัพท์และเนื้อเรื่องด้วยวิธีการ อาร์ เอส เอ็ม โดยครูคอยให้คำปรึกษาแนะนำ
๓. ครูให้นักเรียนช่วยสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
๔. ครูให้นักเรียนช่วยกันเรียงแถบประโยคตามลำดับเหตุการณ์ แล้วเล่าเรื่องจากประโยคนั้นให้เป็นเรื่องราวติดต่อกัน
๕. ครูให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่าเกี่ยวกับคำศัพท์และเนื้อเรื่อง
๖. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้าน

อุปกรณ์การสอน

๑. เอกสารเนื้อเรื่องนิทานเรื่อง 'โยเร่ร่อน'
๒. แถบวลีและประโยคต่อไปนี้
 - พระเจ้ากาสิ
 - กวีเดินทางไปเมืองคุรุ
 - นายประตูลงคำธรรมเนียมนผ่านประตูจากกวี
 - กวีกล่าวโศลกให้พระเจ้ากาสิฟัง
 - กวีแบ่งรางวัลให้นายประตูล
๓. บัตรค้นหนังสือ
๔. แบบฝึกหัด

ผลการวิจัย

๑. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้เรียนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม
๒. นักเรียนที่เรียนการอ่านด้วยวิธีการ อาร์ เอส เอ็ม มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนการอ่านด้วยวิธีสอนแบบปกติ
๓. หลังจากนักเรียนเรียนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม แล้ว นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ในการสอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม นี้ทำให้ครูมีโอกาสกระตุ้นนักเรียนได้มาก ฉะนั้นครูควรศึกษาลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด เพื่อหาวิธีการกระตุ้น ยั่วยุ ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ นักเรียนมีความพร้อมและเต็มใจทำกิจกรรม กล่าวพูด กล่าวแสดงเหตุผล ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จและมีบรรยากาศที่ดี
๒. ช่วงเวลาในการอ่านและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องด้วยตนเองเป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการเรียนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม มาก จึงควรให้เวลาในช่วงนี้ให้มากพอที่นักเรียนจะอ่านย้อนเพื่อทำความเข้าใจได้ และควรมีห้องที่พร้อมสำหรับการอภิปรายกลุ่มได้อย่างคล่องตัว โดยไม่ต้องเสียเวลาในการจัดทุกคาบเรียน

๓. ในการสอนอ่านภาษาไทย หากครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนมีความสามารถในการแปลความ ตีความ ขยายความ การจับใจความ และการเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ ครูผู้สอนควรมีแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบที่เน้นทักษะดังกล่าวข้างต้น ไม่ควรฝึกการตอบคำถามที่เน้นความจำมากเกินไป

๔. นักเรียนในกลุ่มที่จะเรียนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม ควรจะได้มีการฝึกแสดงความคิดเห็นร่วมกันแบบประชาธิปไตย การทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้นเป็นรายบุคคลก่อนการเรียนด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม ก็จะทำให้ นักเรียนเข้าใจถึงการแสดงเหตุผล การรับฟังเหตุผล และมีความคล่องตัวในการร่วมกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม การรายงานหน้าชั้น ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า การสอนอ่านด้วยวิธีการอาร์ เอส เอ็ม น่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณสมบัติตามเป้าประสงค์ กล่าวคือ มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันในสังคม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการรู้จักแก้ปัญหา นอกจากนั้นยังทำให้นักเรียนได้พบกับบรรยากาศใหม่ๆ ทำให้มีความสนุกสนานในการเรียน เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียน จึงเหมาะสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยที่จะได้นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

การสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอด

อุษา ประยงค์รัตน์*

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาด้านการรับรู้ที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นรากฐานในการเรียนแต่ละสาขาวิชา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถของแต่ละคน การอ่านที่รู้จักใช้ความคิดพิจารณามีส่วนช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิต แต่การอ่านหนังสือเป็นนั้นมิได้เกิดเองตามธรรมชาติ หากเกิดจากการเรียนรู้อย่างถูกวิธี ตลอดจนการได้รับการฝึกทักษะ การสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดเป็นวิธีการหนึ่ง que เพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี

การอ่านเป็นทักษะเบื้องต้นที่ครูควรให้ความสำคัญ ในการสอนอ่านวิชาภาษาไทย ครูจะต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน โดยให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดเพื่อแปลความ ตีความ จับใจความสำคัญ สามารถอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ รู้จักวินิจฉัยตัดสินและเข้าใจวัตถุประสงค์แนวคิดของผู้เขียนได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพูดและการเขียน ในการสอนอ่านนี้ครูจะต้องรู้จักการจูงใจซึ่งจะทำให้นักเรียนสนใจการเรียน โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและฝึกทักษะควบคู่กับการฟัง การพูด และการเขียน เพื่อให้นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบัน ทักษะการอ่านยังไม่ได้พัฒนาเท่าที่ควร นักเรียนจึงยังไม่ใช่นักอ่านที่ดี และยังใช้ประโยชน์จากการอ่านไม่ได้เต็มที่ ประกอบกับมีผู้วิจัยพบว่าโครงสร้างระดับยอด

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมัญญาไพเราะบรมราชินีอุปถัมภ์กรุงเทพมหานคร รายงานจาก สารวย ธรรมวิจิตร. "การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครู", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๖.

(หรือโครงการเขียนของผู้เขียน) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สารวย ธรรมวิจิตร จึงได้ทำงานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครู เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ การวิจัยนี้จะทำให้ทราบผลของการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครู รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนและเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลอง

นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้อธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

โครงสร้างระดับยอด หมายถึง แก่นของโครงสร้างที่เป็นความสำคัญที่สุดของเนื้อความที่ผู้เขียนใช้สื่อความหมายแก่ผู้อ่าน ซึ่งผู้เขียนอาจจะใช้กลวิธีในการเขียนหลายแบบ เช่น การเขียนแบบพรรณนา การเขียนแบบเปรียบเทียบ การเขียนแบบเสนอปัญหา-การแก้ไข และการเขียนแบบความเป็นเหตุเป็นผล เป็นต้น หลักการของการใช้โครงสร้างระดับยอดเพื่อช่วยในการอ่านมาจากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน เพราะโดยทั่วไปก่อนที่จะเขียน ผู้เขียนจะต้องวางโครงเรื่องและลำดับหัวข้อสำคัญ เป็นการวางแผนทางเขียนเพื่อนำเสนอผู้อ่าน ดังนั้นถ้าผู้อ่านรู้แนวทางเขียนก็จะทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว ทั้งนี้เพราะสามารถจับใจความสำคัญได้อย่างตรงประเด็น มองเห็นความสัมพันธ์ของใจความรอง อีกทั้งช่วยในการตีความ ขยายความ และสรุปความได้ในลำดับต่อมา ขณะเดียวกันจะทำให้จำเรื่องที่อ่านได้ดีอีกด้วย การที่ครูให้นักเรียนสังเกตคำหรือกลุ่มคำที่เป็นตัวชี้แนะจะทำให้ให้นักเรียนมีใจจดจ่อต่อการอ่าน มีสมาธิในการอ่าน ประกอบกับ

การที่ครูตั้งคำถามในเนื้อเรื่องตามลักษณะโครงสร้างระดับยอด เพื่อเป็นการนำทางให้นักเรียนเขียนแผนภูมิของเรื่องที่อ่าน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นทางสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น มีความพยายามในการอ่าน

การสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอด หมายถึงการสอนที่ยึดหลักการใช้โครงสร้างระดับยอด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจโครงสร้างระดับยอดทั้ง ๔ ชนิด ได้แก่ การอธิบายรายละเอียด การเสนอปัญหาและข้อแก้ไข การเปรียบเทียบ และการเสนอความเป็นเหตุเป็นผล และฝึกให้เกิดทักษะกระบวนการอ่าน จากนั้นจึงนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างระดับยอดไปใช้ในการอ่านในลักษณะของความเข้าใจ ขั้นตอนการสอนมีดังนี้

ขั้นที่ ๑ ปฐมนิเทศ ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเขียนที่มีโครงสร้างระดับยอด

๑.๑ ครูยกตัวอย่างเรื่องที่มีรูปแบบโครงสร้างระดับยอดอธิบายให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจโครงสร้างระดับยอดทั้ง ๔ ชนิด

๑.๒ ครูให้นักเรียนสังเกตคำหรือกลุ่มคำที่เป็นตัวชี้แนะในโครงสร้างระดับยอดแต่ละชนิด และฝึกให้นักเรียนใช้คำเหล่านั้นหาโครงสร้างระดับยอดจากข้อความต่าง ๆ

๑.๓ นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องและช่วยกันวิเคราะห์ว่าใช้โครงสร้างระดับยอดชนิดใด จากนั้นจึงเขียนเป็นแผนภูมิภายใต้การแนะนำของครู

ขั้นที่ ๒ ฝึกปฏิบัติวิเคราะห์โครงสร้างระดับยอด

๒.๑ ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ครูแจกเนื้อเรื่องที่มีโครงสร้างระดับยอดแต่ละชนิดให้อ่าน

๒.๒ นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่าเรื่องที่อ่านใช้โครงสร้างระดับยอดชนิดใด จากนั้นจึงเขียนเป็นแผนภูมิแสดงความหลัก และรายละเอียดของเรื่อง

๒.๓ ครูและนักเรียนทั้งกลุ่มใหญ่ตรวจสอบความถูกต้องร่วมกันโดยการอภิปรายเพื่อสรุปผล

๒.๔ นักเรียนเขียนสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ครูตรวจผลของการฝึก

ขั้นที่ ๓ ขั้นปฏิบัติการ

๓.๑ นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องตามที่กำหนดให้เป็นรายบุคคล

๓.๒ นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน

๓.๓ ครูและนักเรียนตรวจสอบความถูกต้องร่วมกันโดยการนำเสนอและอภิปรายเพื่อลงสรุปใจความที่ถูกต้อง

การสอนอ่านตามคู่มือครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านตาม
แนวที่กำหนดไว้ในแผนการสอนที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาไทย กลุ่ม
โรงเรียนเขตการศึกษา ๕ มีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ นำเข้าสู่บทเรียน

ครูกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรื่องที่อ่าน เช่น ทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้า
เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยพิจารณาจากชื่อเรื่อง รูปภาพ

ขั้นที่ ๒ ขั้นสอนอ่าน

๒.๑ ครูและนักเรียนช่วยกันหาความหมายจากคำหรือกลุ่มคำในเรื่อง
ที่อ่าน

๒.๒ นักเรียนอ่านเรื่องตามเวลาที่กำหนด

๒.๓ ครูและนักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

๒.๔ นักเรียนเขียนสรุปความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ ๓ ขั้นสรุป

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมหลังการอ่าน ได้แก่ ทำแบบฝึกหัด วิจารณ์เรื่อง
ที่อ่าน ทำแบบทดสอบย่อย

ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการจับใจความ
สำคัญและรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ตลอดจนวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านได้โดย

๑. การแปลความ

๒. การตีความ

๓. การขยายความ

๔. การวิเคราะห์

๕. การสังเคราะห์

๖. การประเมินค่า

ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความเข้าใจการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือแล้ว

แรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย หมายถึง สภาวะที่บุคคลเกิดความอยากรู้
อยากเห็น มองเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่า และใช้ความมานะพยายามของตนในการเรียน
วิชาภาษาไทย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนประจวบวิทยาลัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๖ จำนวน ๙๐ คน ได้จากการสุ่มจำนวนห้องเรียน ๒ ห้องเรียน จาก ๑๐ ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด ๕๕๐ คน และสุ่มอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีจับสลากแยกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ ๔๕ คน โดยกลุ่มทดลองสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอด ส่วนกลุ่มควบคุมสอนอ่านตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

๑. แผนการสอน ๒ แบบ ได้แก่ แผนการสอนแบบการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอด จำนวน ๕ แผน และแผนการสอนตามคู่มือครู จำนวน ๕ แผน ใช้ระยะเวลาในการสอน ๑๖ คาบเท่ากัน

๒. แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวิชาภาษาไทย รายวิชา ท ๒๐๓ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๔๐ ข้อ

๓. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะข้อความในแบบสอบถามมีทั้งทางบวกและทางลบ ถามความรู้สึก ความต้องการ ความสนใจ ลักษณะนิสัยและความมานะพยายามในการเรียนภาษาไทย

ตัวอย่าง
แบบฝึกอ่านตามโครงสร้างระดับยอดทั้ง ๔ ชนิด

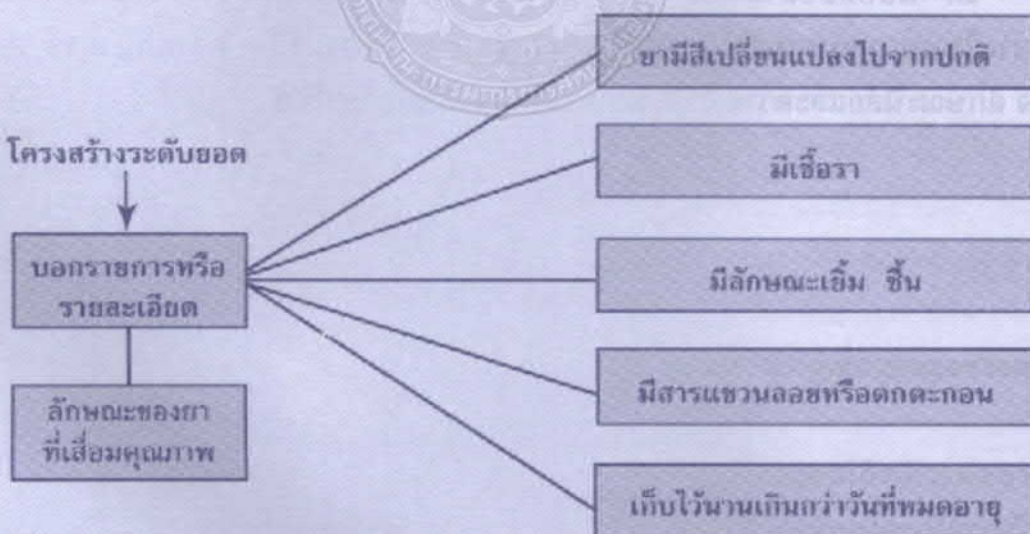
การอธิบายรายละเอียด

เรื่องน่ารู้

ยาที่เสื่อมคุณภาพนั้น เราอาจสังเกตได้จากลักษณะของยา ดังนี้

๑. ยามีสีเปลี่ยนแปลงไปจากปกติ
๒. มีเชื้อราขึ้น โดยสังเกตเห็นได้เป็นจุดขาวๆ
๓. มีลักษณะแข็ง ชื้น ปูน หรือแตก
๔. มีสารแขวนลอยหรือตกตะกอน เมื่อเขย่าแล้วก็ไม่เป็นเนื้อเดียวกัน
๕. เก็บไว้นานเกินกว่าวันที่หมดอายุที่พิมพ์ไว้ในฉลากยา

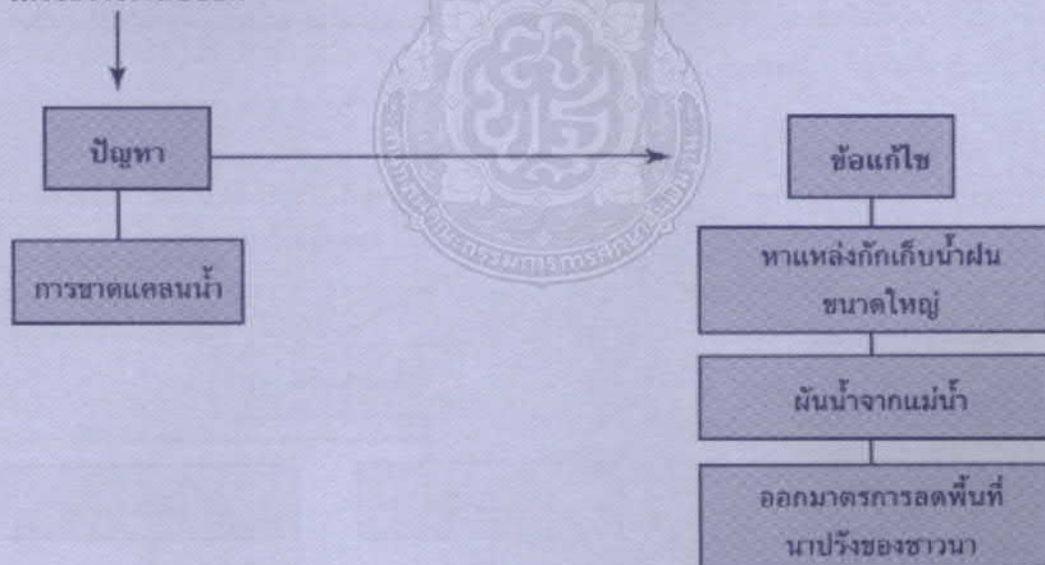
โครงสร้างระดับยอด

การเสนอปัญหาและข้อแก้ไข

การขาดแคลนน้ำได้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่เรื้อรังมาจนถึงขั้นวิกฤตอยู่ในปัจจุบัน และอุณหภูมิของปัญหาดูเหมือนจะทวีสูงขึ้นในหน้าแล้งที่จะถึงนี้และปีต่อไป หากปัญหาไม่ได้รับการคลี่คลายอย่างถูกต้อง หน่วยงานในภาครัฐได้วิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวโดยมุ่งไปที่ภาวะฝนแล้ง อันทำให้ปริมาณฝนตกต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาก และการที่ชาวนาขยายการเพาะปลูกในหน้าแล้งจนทำให้มีการใช้น้ำจนเกินความจำเป็น แนวการแก้ปัญหาจึงมุ่งไปยังการหาแหล่งกักเก็บน้ำฝนขนาดใหญ่ การผันน้ำจากแม่น้ำทั้งในและนอกประเทศ ตลอดจนการออกมาตรการลดพื้นที่นาปรังของชาวนา

โครงสร้างระดับยอด

การเปรียบเทียบ

กระดังงา

หอมอะไรที่ในสวน หอมดอกลำดวนกระดังงา
หอมกระถินกลั่นจำปา เมื่อเวลาเย็นเอย

(เพลงโบราณ)

กระดังงาโดยทั่วไปมีอยู่ ๒ ชนิด คือกระดังงาไทยและกระดังงาสงขลา กระดังงาไทยเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ กระดังงาสงขลาเป็นไม้พุ่มขนาดกลาง มีกิ่งก้านห้อยย้อยใบเดี่ยว ออกสลับกันไปตามกิ่ง ใบเป็นรูปมนรี กระดังงาไทยมีกลีบดอก ๖ กลีบ ช้อนกัน ๒ ชั้น ส่วนกระดังงาสงขลามีกลีบดอก ๑๕, ๑๘, ๒๑ กลีบ ช้อนกัน ๓ ชั้น มีกลิ่นหอมเย็น

กระดังงาชอบอยู่กลางแจ้ง ออกดอกตลอดทั้งปี ขยายพันธุ์โดยใช้วิธีเพาะเมล็ดหรือตอนกิ่ง

กระดังงานิยมปลูกประดับตามบ้านและสวน ดอกกระดังงานำไปกลั่นเป็นน้ำหอมได้ด้วย กลีบดอกกระดังงาเมื่อนำไปเผาไฟโดยใช้เทียน เพื่อให้ต่อมน้ำมันหอมตรงโคนกลีบดอกแตกส่งกลิ่นหอม แล้วนำไปอบจนให้มีกลิ่นหอมจนรับประทาน

โครงสร้างระดับข้อด

การเปรียบเทียบ

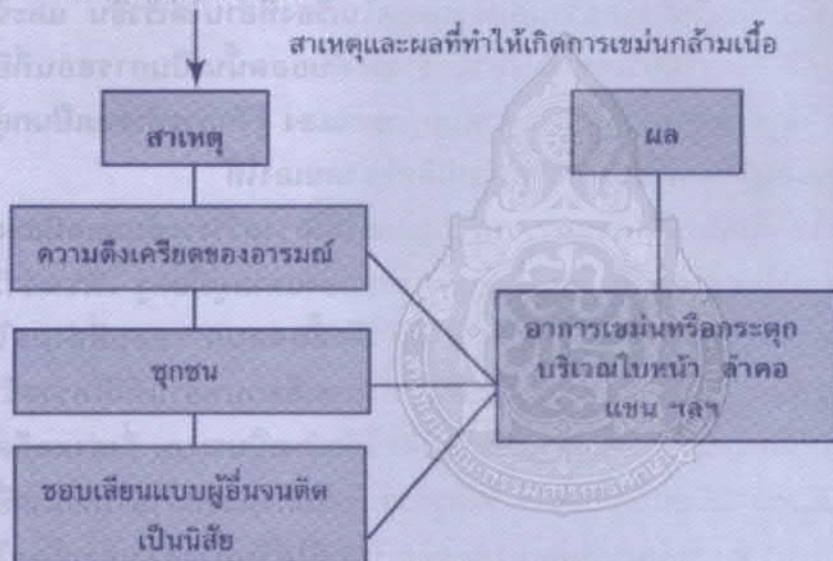
การเปรียบเทียบระหว่างกระดังงา-ไทยกับกระดังงาสงขลา

การเสนอความเป็นเหตุเป็นผล

อาการเขม่นหรือกระดูกที่กล้ามเนื้อบริเวณใบหน้า ลำคอ ไหล่ แขน เช่น ขยับตา กระแอม ยักไหล่ ทำงูมกฟุติฟติมักพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงระหว่าง ๘ - ๑๒ ปี สาเหตุเนื่องมาจากความตึงเครียดทางอารมณ์ ตื่นเต้น ตกใจง่าย เจ้าอารมณ์ ซุกซน หรือชอบเลียนแบบผู้อื่นจนติดเป็นนิสัย

โครงสร้างระดับยอด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครูแตกต่างกัน รวมทั้งความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลองก็แตกต่างกันด้วย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลไว้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โครงสร้างระดับยอดมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู เพราะนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดสามารถนำความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างระดับยอดไปวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่อ่านได้เร็วขึ้น และจัดลำดับเรื่องราวที่อ่านได้ดี การฝึกวิเคราะห์โครงสร้างระดับยอดนั้นเป็นการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนสามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเอง รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมทั้งเสนอความคิดของตนเองได้

ในด้านแรงจูงใจ นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครู เพราะว่าวิธีการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดมีวิธีการและลำดับขั้นตอนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่อ่านได้เร็วขึ้น ทั้งการเลือกบทอ่านที่มีโครงสร้างการเขียนที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบวิธีคิดได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลต่อการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน นักเรียนจึงเกิดความสนใจในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น

ความเข้าใจในการอ่านหลังการทดลองของนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครูสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากนักเรียนทั้งสองกลุ่มต้องฝึกอ่านข้อความอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ดีขึ้น

ในส่วนแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยหลังการทดลองของนักเรียนทั้งที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดและที่ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครูสูงกว่าก่อนการทดลอง เป็นเพราะนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสนใจ และความพอใจในบทอ่าน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ประกอบกับการจัดบทอ่านที่มีรูปภาพประกอบทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก รวมทั้งการจัดบรรยากาศในการเรียนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้ ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจ

ผลการวิจัยเรื่องนี้ทำให้เห็นว่า การสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอดเป็นผลดีต่อผู้เรียนด้านการอ่านเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครูผู้สอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจึงควรให้ความสนใจ ศึกษาการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอด แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนอ่าน ซึ่งจะทำให้นักเรียนอ่านเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีทิศทาง มีเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ดียิ่งสำหรับการศึกษาในระดับสูงขึ้นต่อไป

โคลงโลกนิติ

๑ แม่มัทรพยยิ่งทั้ง

พ่อแม่แก่ชรา
เป็นสุขแก่อวดมา
จักฉิบหายวายเพียง

ยศดา
บ่เลี้ยง
บริโภค
โทษท้าวลงทัณฑ์
(สำนวนเก่า)

๒ คนใดละพ่อทั้ง

อันทุพลชรา
ขับไล่ไปมีปรา
คนตั่งนี้ฤาแคล้ว

มารดา
ภาพแล้ว
นินเตร
คลาดพันไภยนั้น
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

สุชาติ ธารวาสน์*

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา ผู้ที่อ่านได้ดีไม่ใช่เพียงอ่านได้ถูกต้องหรืออ่านได้เร็วเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยความเข้าใจ และสามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ ผู้ที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการฝึกอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนซึ่งได้มีการออกแบบในลักษณะบทเรียนแบบโปรแกรมและมีการเสนอเนื้อหาแบบพิเศษ จึงเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นในการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น ซึ่งจะนำพวกเขาไปสู่การเป็นนักอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพต่อไป

ยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งสื่อสารสนเทศ คอมพิวเตอร์จึงเป็นอุปกรณ์สื่อสารสำคัญอย่างหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทร่วมในทุกวงการ รวมทั้งวงการศึกษาก็มีการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้นนักวิชาการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งให้ความสนใจไปที่คอมพิวเตอร์เพื่อจะได้นำมาช่วยแบ่งเบาภาระครูในห้องเรียน วาริ ลิขิตเจษฎา จึงได้ทำการวิจัยเรื่องผลของความเร็วในการเสนอเนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนเทพศิรินทร์ รายงานจาก วาริ ลิขิตเจษฎา. "ผลของความเร็วในการเสนอเนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓", วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

จุดประสงค์

๑. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่อ่านจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เสนอเนื้อหาแบบปกติ อันมีลักษณะเหมือนการเสนอสิ่งพิมพ์ทั่วไป กับการเสนอเนื้อหาแบบซ้ำๆ ด้วยการเพิ่มทีละตัวอักษรจนเต็มกรอบ

๒. เพื่อนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมฝึกทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพทั้งทางเครื่องมือและด้านการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๓๑ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถมฯ) จำนวน ๒๕๐ คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามความสามารถในการอ่านเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูง และกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เสนอเนื้อหาแบบปกติ อันมีลักษณะเหมือนการเสนอสิ่งพิมพ์ทั่วไป และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เสนอเนื้อหาแบบซ้ำๆ ด้วยการเพิ่มทีละตัวอักษรจนเต็มกรอบ โดยได้ทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทั้งแบบที่เสนอเนื้อหาปกติและเสนอเนื้อหาแบบซ้ำ กับกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ

ผู้วิจัยได้เสนอความรู้และวิธีการนำเสนอบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้ครูได้นำไปใช้ในห้องเรียนไว้ดังนี้

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction / Computer-Aided Instruction - CAI หรือ Computer-Assisted Learning / Computer-Aided Learning - CAL หรือ Computer-Aided Teaching - CAT, หรือ Computer-Based Instruction - CBI) เป็นการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสอนบางเนื้อหา บางกิจกรรม มิได้หมายถึงการใช้คอมพิวเตอร์สอนแทนครูทั้งหมด อาจจะมีเนื้อหาบางส่วนที่ครูสอน บางส่วนให้เรียนจากคอมพิวเตอร์ หรือครูอาจสอนเนื้อหาทั้งหมด ส่วนการทบทวนและการทดสอบความรู้ก็นั่นปล่อยให้เป็นหน้าที่ของคอมพิวเตอร์ หรือครูสอนเนื้อหาไปตามปกติ แล้วให้นักเรียนที่ตามไม่ทันย้อนเรียนจากคอมพิวเตอร์ในลักษณะการสอนเสริมกิจกรรมก็ได้

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อประเภทหนึ่งซึ่งมีหลักการเดียวกับบทเรียนแบบโปรแกรม แต่มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้ได้มากกว่า ทั้งนี้จะมุ่งเน้นในด้านการเรียนการสอนแบบเอกัตภาพ ซึ่งสามารถสนองตอบผู้เรียนได้หลายรูปแบบ โดยมีหลักการเพื่อมุ่งที่จะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในฐานะสื่อเป็นตัวเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น โดยใช้วิธีสอนแบบใหม่ที่เรียกว่าการสอนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction - PI) ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ไม่ให้ผู้สอนมีบทบาทโดยตรงแต่ใช้อุปกรณ์เข้าช่วย ลักษณะสำคัญของวิธีสอนแบบโปรแกรม มีดังนี้

๑. สอนเนื้อหาเรียงไปตามลำดับ เริ่มจากเรื่องที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้วไปจนถึงเรื่องใหม่ๆ ที่ยังไม่รู้ โดยทำเป็นกรอบ (frame) หลายๆ กรอบ ให้ผู้เรียนเรียนไปที่ละกรอบตามลำดับจากง่ายไปยาก

๒. เนื้อหาจะต้องค่อยๆ เพิ่มขึ้นทีละน้อย และในแต่ละกรอบจะมีความรู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงในแต่ละกรอบ ผู้เรียนจะต้องสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง

๓. จัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตอบสนองกิจกรรมที่กำหนด เช่น การตอบคำถาม

๔. ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้และกิจกรรมที่ปฏิบัติทันทีที่เสร็จจากเฉลย ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนสนุก

๕. ควรมีการเสริมแรงที่ดี คือมีการให้รางวัลหรือคำชมเชยเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำสั่งและให้กำลังใจเมื่อผิดพลาด

รูปแบบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนซึ่งสามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ มีประเภทต่างๆ ดังนี้ คือ

- ๑) แบบฝึกทักษะและการทำแบบฝึกหัด
- ๒) แบบบททวนบทเรียน
- ๓) แบบบทสนทนา
- ๔) แบบแก้ปัญหา
- ๕) เกม
- ๖) แบบการได้ถาม
- ๗) แบบสร้างสถานการณ์จำลอง

จากการศึกษาผลของงานวิจัยที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหลายเรื่อง พบว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ กับนักเรียนที่มีลักษณะต่างๆ กันไป ส่วนใหญ่พบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

ด้วยคอมพิวเตอร์ และเป็นการประหยัดเวลาอีกด้วย ทั้งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจากจอคอมพิวเตอร์ไม่มีความแตกต่างจากสิ่งพิมพ์ แต่จะมีแนวโน้มทางการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนเรียงความสูง ส่วนความเร็วในการอ่านและความก้าวหน้าในกลุ่มที่มีทักษะความเข้าใจพื้นฐานสูง กลาง และต่ำจะไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะมีทัศนคติที่ดีต่อคอมพิวเตอร์อีกด้วย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยศึกษาผลของความเร็วในการเสนอเนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ เมื่อเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีความเร็วในการเสนอเนื้อหาแบบช้า มีค่าสูงกว่ากลุ่มที่เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีความเร็วในการเสนอเนื้อหาแบบปกติ

จะเห็นได้ว่าการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นมีผลดีต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้นักเรียนฉลาดขึ้น ครูไม่ต้องทำงานหนัก ซ้ำซาก จำเจ มีการประเมินผลเที่ยงตรงรวดเร็ว ทั้งช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้คอมพิวเตอร์ และยังช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนได้ดี จึงน่าจะได้นำระบบดังกล่าวนี้มาใช้เป็นนวัตกรรมในชั้นเรียนได้อีกอย่างหนึ่ง

ใช้คอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียน สะกดคำภาษาไทย

มะลิ มกรามณี *

คอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีบทบาทในการศึกษามากขึ้น เป็นทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมทักษะการเขียนสะกดคำในภาษาไทย จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ สนุกและรักการเรียนภาษาไทยมากขึ้น

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อสื่อความคิดหรือเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งผู้สื่อสารต้องการถ่ายทอดไปยังผู้รับ เป็นเครื่องมืออันสำคัญในการส่งเสริมสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความรู้สึกของมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกเรื่องราว ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อีกทั้งช่วยสืบทอดวิชาความรู้ต่างๆ จากอดีตต่อเนื่องถึงปัจจุบันจวบจนอนาคต

เพื่อให้การสื่อสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับมีความเข้าใจที่ตรงกัน จำต้องอาศัยการเขียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้รับสามารถรับสารได้ถูกต้องและเข้าใจง่ายขึ้น ปัจจัยสำคัญในการเขียนเพื่อสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการคือ การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสารได้ถูกต้อง รวดเร็ว ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาวิชาต่างๆ ต่อไป หากสะกดคำไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อการเขียน อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและไม่สามารถสื่อสารได้ตรงตามที่ต้องการ นอกจากนั้นผู้อ่านยังอาจเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่องานเขียนและผู้เขียนได้อีกด้วย

*อาจารย์หมวดภาษาไทย โรงเรียนมัธยมวัดปิ่นทองกลาง กรุงเทพมหานคร รายงานจาก
สุชาติ สุวรรณเจริญ. "การใช้คอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๗.

ในปัจจุบันเป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนมักเขียนสะกดคำผิดพลาดมาก จากการศึกษาผลงานวิจัยและความคิดเห็นของนักการศึกษาพบว่า สาเหตุที่นักเรียนเขียนสะกดคำผิดนั้น เนื่องจากไม่ระมัดระวัง ขาดการฝึกฝน ไม่รู้ความหมายของคำ ไม่พยายามศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา และที่พบมากในปัจจุบันคือการรับตัวอย่างการใช้ภาษาผิด ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ มาใช้จนเกิดความเคยชิน หลายฝ่ายสามารถช่วยเหลือแก้ไขให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง โดยเฉพาะครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ปัญหา ครูไม่ควรละเลยหรือปล่อยทิ้งไว้ ต้องรีบแก้ไขทันที การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาเข้ามาใช้กับการเรียนการสอนล้วนมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความประทับใจ จดจำในสิ่งที่เรียนได้แม่นยำและจำได้นาน เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีบทบาทในวงการศึกษาปัจจุบันคือ คอมพิวเตอร์หรือที่รู้จักกันดีในชื่อว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction)

การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเชื่อกันว่า นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าและเร็วกว่าการสอนตามปกติ นักเรียนมีโอกาสรียนรู้เป็นรายบุคคลตามความพร้อมของแต่ละบุคคล สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนได้ เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถบันทึกคะแนนและผลย้อนกลับในการตอบสนองต่อนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว มีแสงสีเสียง ภาพเคลื่อนไหว และสามารถจัดปัญหาที่นักเรียนแอบดูคำตอบก่อนตอบคำถามในบทเรียน ดังนั้นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เชื่อกันว่าจะสามารถช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี สุชาติ สุวรรณเจริญ จึงได้ทำงานวิจัยเรื่อง การใช้คอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๓๗

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

๑. สร้างเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๗๐/๗๐
๒. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

๓. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

๔. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองต่อการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย

นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้อธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

เกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำ หมายถึง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction-CAI) ประเภทหนึ่ง มีลักษณะเป็นเกม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำภาษาไทยซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา คำอธิบายวิธีการเล่นเกมและกิจกรรมที่บรรจุไว้ในงานแม่เหล็ก เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มทดลองศึกษาด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลาในการเรียน

แบบฝึกหัด หมายถึง แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินผลการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากจบบทเรียนแต่ละบท

แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำภาษาไทย

แผนการสอน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางหรือลำดับขั้นในการสอนของครู ประกอบด้วยจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล จำนวน ๑๐ แผน ใช้สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุม

แบบสอบถาม หมายถึง แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย

เกณฑ์มาตรฐาน ๗๐/๗๐ หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน คิดเป็นร้อยละที่กำหนดไว้ในหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนดังนี้

๗๐ ตัวแรก คือ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

๗๐ ตัวหลัง คือ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

๑. เกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียน
กลุ่มทดลอง จำนวน ๑๐ เกม

๒. แผนการสอน สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุม จำนวน ๑๐ แผน

๓. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำ ให้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๖๐ ข้อ

๔. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้เกม
คอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย จำนวน ๑๕ ข้อ

๕. แผ่นเก็บข้อมูล (Diskett) แบบความจุสูง (High density) ๑.๔๔ MB.
ที่บรรจุเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย

๖. เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ IBM / IBM Compatible / PC / AT ๘๐๓๘๖
หรือ ๘๐๔๘๖ มีขนาดหน่วยความจำ (ram) อย่างน้อย ๔ MB. จอภาพสี

สุชาติ สุวรรณเจริญได้สร้างเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำ
ภาษาไทย ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Authorware Professional โดยการนำ
คำศัพท์จำนวน ๑๔๔ คำ ซึ่งเป็นคำชุดเดียวกับที่ใช้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียน
สะกดคำ มาจัดหมวดหมู่ตามลักษณะของอักษรวิธีในการเขียนคำและตามลักษณะการเขียน
คำผิดของนักเรียนได้ทั้งหมด ๑๐ ลักษณะ คือคำที่ประวิสรรชนีย์ คำที่ไม่ประวิสรรชนีย์
คำที่ใช้ตัวสะกดในมาตราแม่กน แม่กง คำที่ใช้ตัวสะกดในมาตราแม่กด คำที่ใช้ รร
(ร หัน) คำที่ใช้สระ โอ โอ อัย อำ อัม และ อ่อม คำที่ใช้ ณ น คำที่ใช้ ศ ษ ส
คำควบกล้ำและคำที่ใช้ตัวการันต์

นำคำยากทั้ง ๑๐ ลักษณะมาสร้างเป็นเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียน
สะกดคำ จำนวน ๑๐ เกม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Authorware Professional ดังนี้

เกมที่ ๑ การเขียนสะกดคำที่ประวิสรรชนีย์ จำนวน ๑๗ คำ เช่น กะทัดรัด
ชะลอ ตะลุมบอน ทะนง ทะนาน ปล้นสะดม ประจักษ์ ประดิพัทธ์ พะอง สละสลวย
สัประยุทธ์ सालวน อัประมาณ

เกมที่ ๒ การเขียนสะกดคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์ จำนวน ๒๐ คำ เช่น คชาธาร
คณนา ฉกาจ ชนวน ตาแดด ทกลัฬหาร ทุกขเวทนา ธารกำนัล นาฏศิลป์ ปาฐกถา
พัทธสีมา ลักษณะนาม วนอุทยาน สมณศักดิ์ สาธารณชน อารธนา อุปลอกณ์

เกมที่ ๓ การเขียนสะกดคำที่ใช้ตัวสะกดในมาตรา แม่กก แม่กน จำนวน ๒๑ คำ เช่น กันแสง กัลปาวสาน ความข้าง จันทาล ชลมารค โทมร ประภาคาร ผาสุก พงศาตาร มโหฬาร รามัญ วิทยาธร สมัญญา สังวาล สัจจร สันฐาน อาตุร อาสัญ เอ็กเกริก

เกมที่ ๔ การเขียนสะกดคำที่ใช้ตัวสะกดในมาตรา แม่กต จำนวน ๒๐ คำ เช่น กบฏ โกฏฏี ปิจจามิตร ปรากฏ พุทธาวาส เพชฌฆาต ภัตตาคาร มัธยัสต์ วิกฤต สังเกต สังเวช สีนทาท อัดคัต อาชญา อาพาธ อุตลุต อุบาทว์

เกมที่ ๕ การเขียนสะกดคำที่ใช้ รร (ร หัน) จำนวน ๑๔ คำ เช่น กรรเชียง จันรรจา จักรพรรดิ จิตรกรรม เชิงอรรถ ธรรมาสน์ นิทรศการ มรรยาท วิสรรชนีย ศตวรรษ สวรรคต

เกมที่ ๖ การเขียนสะกดคำที่ใช้ สระโอ โอ อัย โอย อำ อัม และอำม จำนวน ๑๕ คำ เช่น ไคลคลา อัมรงค์ บำเหน็จ ไพรชฌิยากร ภูวไนย ลำไย ลำอาน สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ หลงไหล อำมาตย์ อุปไมย

เกมที่ ๗ การเขียนสะกดคำที่ใช้ ณ น จำนวน ๒๑ คำ เช่น กุมภัณฑ์ เกาทัณฑ์ คำนวน คำนรณ ฉันทลักษณ์ บินทบาต ปรากฎการณ ปราณี มรณภาพ ราชทัณฑ์ สันนิษฐาน หิมพานต์ เหมันต์ อนุญาต อาภรณ์

เกมที่ ๘ การเขียนสะกดคำที่ใช้ ศ ษ ส จำนวน ๒๑ คำ เช่น กษิรา ขรवास โฆษก ชันษา ดัสกร ทิตาปาโมกษ์ บุชบา ประพาส ประภาษ พินาศ พิสตาร พิสมัย มหรรสพ สมณเพศ เสน่หา อัชฌาสัย อัธยาศัย

เกมที่ ๙ การเขียนสะกดคำควบกล้ำ จำนวน ๑๕ คำ คือ กรายกล้ำ กลับตาลปัตร เกยจคร้าน ครั่นคว้าม เคลิบเคลิ้ม นกอินทรี ปรัชญา ปรีศณี ปราศรัย พระพักตร์ มาตรการ ศรัทธา ศัสตรา

เกมที่ ๑๐ การเขียนสะกดคำที่ใช้ตัวการันต์ จำนวน ๒๔ คำ คือ ชลนัยน์ เดียดฉันท เทศน์มหาชาติ นักขัตฤกษ์ บัลลังก์ ปฐมกษัตริย์ พระราชสาสน์ ภาพยนตร์ ยัตติภังค์ เขาวมาลย์ รามเกียรติ์ รื่นรมย์ วิพากษ์ เวทมนตร์ ศิกษานิเทศก์ สวามิภักดิ์ เสวยราชย์ อนุสาวรีย์ อุปัชฌาย์

จากนั้นจึงนำเกมคอมพิวเตอร์ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๗๐/๗๐

ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกตินั้น ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอน ๑๐ แผน เพื่อใช้สอน ๑๐ ครั้ง ครั้งละ ๕๐ นาที และผู้วิจัยยังได้สร้างแบบสอบถามจำนวน ๑๔ ข้อ เพื่อถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ด้วย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๓๖ โรงเรียนบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๖๐ คน ซึ่งมีพื้นฐานความรู้วิชาภาษาไทยไม่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยในการสอบปลายภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๓๕ เมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน ๓๐ คน เรียนโดยใช้เกมคอมพิวเตอร์ ส่วนอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน ๓๐ คน เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ

ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
๒. นำเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ศึกษาด้วยตนเอง จำนวน ๑๐ ครั้ง แต่ละครั้งไม่กำหนดเวลา ผู้วิจัยคอยให้คำปรึกษาหากนักเรียนมีปัญหา
๓. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ตามแผนการสอน เวลาที่ใช้สอน ๑๐ ครั้ง ครั้งละ ๕๐ นาที
๔. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำ ทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
๕. นำแบบสอบถามความคิดเห็นให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำ หลังจากการเรียนบทเรียนเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย
๖. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน การทำแบบฝึกหัด และแบบสอบถามความคิดเห็น มาวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๘๕.๔๘/๗๙.๗๘ คือได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม นักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์และต้องการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าไว้ว่า การที่ความสามารถทางการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนด้วยเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยแผนการสอนปกติ เพราะนักเรียนให้ความสนใจและพอใจกับการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ฯ มาก เกมคอมพิวเตอร์ฯ นี้เป็นสื่อการสอนที่สร้างความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนได้อย่างสนุกสนาน ไม่เบื่อ ได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนไม่ต้องจำเจอยู่กับครูผู้สอน เนื่องจากเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยนี้ให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง มีโอกาสลองผิดลองถูก ไม่จำกัดเวลา และสามารถทราบคำตอบได้ทันที ซึ่งนับเป็นการเสริมแรงให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองต่อการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้และต้องการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์วิชาภาษาไทยในเรื่องอื่นๆ อีก ครูจึงควรสร้างบทเรียนภาษาไทย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในทักษะและเนื้อหาอื่นๆ เพื่อใช้เป็นสื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยต่อไป

โคลงโลกนิติ

๑ น้ำบัวบอกลิกติน
 มารยาทส่อสันดาน
 โฉดฉลาดฟังคำชาน
 หน้ำเขียวเหี่ยวแห้งเรือ

ชลธาร เทียงแะ
 ชาติเชื้อ
 บอกแน่
 บอกร้ายดินดีฯ
 (สำนวนเก่า)

๑ ประมาณชลชอบชั่วก้าน
 มารยาทกอบกุลบุตร
 วาจาตอบต่อยุทธ
 หน้ำชุ่มชื้นเหี่ยวแห้ง

โกมุท
 บอกแจ้ง
 ยกโฉด ฉลาดแะ
 ชั่วชืดดินฯ
 (สำนวนเก่า)

๑ ก้านบัวบอกลิกติน
 มารยาทส่อสันดาน
 โฉดฉลาดเพราะคำชาน
 หย่อมหน้ำเขียวแห้งเรือ

ชลธาร
 ชาติเชื้อ
 ควรทราบ
 บอกร้ายแผลงดินฯ
 (สมเด็จพระยาเดชาติศร)

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

อุษา ประยงค์รัตน์*

การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันต้องมีการส่งสารและรับสารอยู่ตลอดเวลา การเขียนเป็นการส่งสารอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนได้แสดงออกในด้านความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึกและความเข้าใจให้ผู้อื่นทราบ ถ้าผู้เขียนใช้ภาษาในการเขียนดี การสื่อสารก็จะสัมฤทธิ์ผล การที่ผู้เขียนจะเขียนได้ดีนั้นต้องอาศัยการฝึกฝน ซึ่งการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจะช่วยพัฒนาทักษะการเขียนได้

การเขียนเป็นทักษะสำคัญอย่างหนึ่งในทักษะทางภาษาทั้ง ๔ แต่การที่จะเขียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน การเขียนที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่เนื้อหา การวางรูปแบบ โครงสร้างทางไวยากรณ์ การใช้ถ้อยคำสำนวนต่างๆ รวมทั้งการจัดลำดับความคิด การเรียบเรียงเนื้อหาให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน จะทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจตรงตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน

ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในด้านการเขียนยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร เพราะผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาของกรมวิชาการ และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเขียนในวิชาภาษาไทยของนักเรียนมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เพราะว่าการเขียนเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก นักเรียนไม่เข้าใจ ไม่ชอบเขียน ครูไม่ฝึกทักษะในการเขียนให้นักเรียนเท่าที่ควร เนื่องจากจำนวนนักเรียนในชั้นมีมาก ครูตรวจงานไม่ทัน และครูยังยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจึงไม่มีโอกาสฝึกคิด ฝึกเขียนเท่าที่ควร วิธีการสอนวิธีหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าวคือ

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร รายงานจาก นลินี บพิตรสุวรรณ "การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนและแรงจูงใจในการเขียนภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๗.

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ดังนั้น นลินี บพิตรสุวรรณ จึงได้ทำงานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนและแรงจูงใจในการเขียนภาษา ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอน ตามคู่มือครู เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูที่สอนวิชาภาษาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในการพิจารณาเลือกใช้รูปแบบการสอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนา การเรียนการสอนทักษะการเขียนภาษาไทย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนภาษาไทย และเพื่อเปรียบเทียบแรง จูงใจในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการ สอนตามคู่มือครู

นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้อธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา หมายถึง การสอนที่จัดกิจกรรมการเรียน การสอนซึ่งมุ่งให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษา เริ่มจากง่ายไปยาก คือ เริ่มจาก การอ่านเรื่องร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยๆ แล้วนำแนวคิดจากเรื่องที่อ่านไปวางแผนการเขียน และ เขียนงานเป็นกลุ่มในระยะแรก แล้วเขียนงานของตนเองเป็นรายบุคคลในระยะต่อมา เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นักเรียนสามารถใช้ทักษะทางภาษาทั้ง ๔ ด้วยตนเองอย่างบูรณาการ การสอนแบบนี้ผู้วิจัยยึดหลักการสอนของ ดร. ริชาร์ด วอล์คเกอร์ ดร. เบรนต์ บาร์ทเลท และ ดร. เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ ปฐมนิเทศ เตรียมการวิเคราะห์ความหมายของเรื่องที่อ่านโดยการ เดาสรุปหรือลำดับความ

นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกัน อภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ครู ใช้คำถามนำเพื่อให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญ สรุปความ วิเคราะห์การลำดับความ ได้โดยการทำแผนภูมิ (Diagram) ประกอบ หลังจากนั้นนักเรียนวิเคราะห์ลักษณะของ เนื้อความที่อ่าน (อรรถลักษณะภาษา) นักเรียนกำหนดอรรถลักษณะภาษาในการเขียนของ ตนเอง แล้วอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสำนวนภาษาหรือคำศัพท์ยากที่พบจากการอ่านเรื่อง

ขั้นที่ ๒ สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมาย หรือการวางแผนการเขียน

นักเรียนร่วมกันวางแผนการเขียนเรื่องเป็นกลุ่มย่อย จากนั้นนักเรียนแต่ละคนบันทึกแผนงานที่ได้ตกลงร่วมกันไว้เพื่อเขียนงานของตนในโอกาสต่อไป

ขั้นที่ ๓ บันทึกย่อสาระของเรื่องตามเป้าหมายหรือแผนการเขียน

นักเรียนแต่ละคนกรอกข้อมูลจากเรื่องที่อ่านและบันทึกไว้ในแผนการเขียนของตนที่เตรียมไว้ แล้วนำมาอภิปรายในกลุ่มย่อยเพื่อเตรียมเขียนเรื่องของตนต่อไป

ขั้นที่ ๔ สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องในขั้นร่าง

นักเรียนนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาเขียนเป็นเรื่อง ในระยะแรกๆ ครูควรให้นักเรียนเขียนเป็นกลุ่มย่อยก่อน ต่อมาถ้าครูเห็นว่านักเรียนมีความสามารถมากพอแล้ว จึงให้นักเรียนเขียนตามลำพัง โดยกำหนดเป้าหมายการเขียนให้ชัดเจนแล้วลงมือเขียนในขั้นร่าง

ขั้นที่ ๕ ทบทวน ตรวจสอบและแก้ไขงานเขียน

นักเรียนช่วยกันอ่านและอภิปรายร่วมกันถึงความชัดเจนของความหมายที่สื่อตามลำดับของเนื้อความ การใช้ภาษาหรือสำนวนต่างๆ ให้นักเรียนตรวจสอบดูว่า เรื่องที่เขียนตรงกับจุดประสงค์ของเรื่องที่วางไว้ในแผนการเขียนหรือไม่ แล้วให้นักเรียนแก้ไขครูสังเกตการอภิปรายและควรช่วยเหลือแนะนำหากนักเรียนมีปัญหา

ขั้นที่ ๖ เขียนเรื่องในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะภาษา

นักเรียนเขียนเรื่องใหม่ หลังจากปรับปรุงแล้วอาจวาดภาพประกอบตามความสนใจและความเหมาะสม แล้วทำกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนเพิ่มเติม เช่น ทำแผนภูมิสรุปเรื่องที่อ่าน เล่นเกมปริศนาอักษรไขว้ เขียนเรื่องสั้นๆ จากภาพ เป็นต้น ในขั้นนี้เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จแล้วอาจรวบรวมไว้อ่านในห้องเรียนหรือห้องสมุด จะทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในผลงานและทำให้เกิดแรงจูงใจในการเขียนอีกทางหนึ่ง

ในขั้นตอนแต่ละขั้นนั้น ในคาบเรียนระยะแรกๆ ครูจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยทำงานร่วมกันก่อน ส่วนในคาบเรียนหลังๆ ครูจะฝึกนักเรียนเขียนเรื่องเป็นรายบุคคล

การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยมีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ สร้างความสนใจ

คือการทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ใจจดใจจ่อต่อบทเรียนโดยครูอาจใช้วิธีการสนทนา ชักถาม เพลง เกม หรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ

ขั้นที่ ๒ แจ้งจุดประสงค์

คือการแจ้งให้นักเรียนทราบว่ เมื่อนักเรียนเรียนจบเนื้อหาที่กำหนดให้ แล้ว นักเรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้าง

ขั้นที่ ๓ ทบทวนความรู้เดิม

คือการทบทวนความรู้ที่นักเรียนมีอยู่ก่อนแล้วอันเป็นพื้นฐานหรือเป็น ประโยชน์ต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยการอภิปราย ชักถาม หรือทำแบบทดสอบ

ขั้นที่ ๔ เสนอบทเรียนใหม่

คือการอธิบายเนื้อเรื่องใหม่โดยสอนให้นักเรียนทราบถึงหลักการต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ใหม่ ซึ่งอาจใช้อุปกรณ์ เช่น รูปภาพ บัตรคำ

ขั้นที่ ๕ ให้แนวการเรียนรู้

คือการแนะนำให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองโดยการให้ดู ตัวอย่างที่ถูกต้องแล้วช่วยกันวิเคราะห์ วิจาร์ณ

ขั้นที่ ๖ ปฏิบัติ

คือการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเขียนเรื่องตามที่ครูกำหนด

ขั้นที่ ๗ การให้ข้อมูลย้อนกลับ

คือการแจ้งผลการปฏิบัติให้นักเรียนทราบ ครูชมเชยหรือแนะนำ แก้ไข

ขั้นที่ ๘ ประเมินผล คือการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบแล้ว ประเมินผลว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ขั้นที่ ๙ ส่งเสริมความแม่นยำการถ่ายโอน

คือการสรุปทบทวนบทเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนเพิ่ม มากขึ้นโดยการทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม

ความสามารถด้านการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเลือกสรรใช้ถ้อยคำ ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม รวมทั้งด้านการเรียบเรียงถ้อยคำ มีการ เสนอเรื่อง การลำดับความ การขยายความเพื่อสื่อความคิดชัดเจนตรงตามจุดประสงค์ วัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหาคุณภาพแล้ว

แรงจูงใจในการเขียนภาษาไทย หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่บ่งถึงความ สนใจ ความต้องการ ความสนุกสนาน ความกระตือรือร้น เห็นประโยชน์หรือมีความมานะ พยายามที่จะทำกิจกรรมการเขียนภาษาไทย ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจในการ เขียนภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและทดสอบหาคุณภาพแล้ว

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนโชคชัยสามัคคี อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๗ ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจำนวน ๒ ห้องเรียน จาก ๑๐ ห้องเรียนซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด ๕๐๗ คนที่ได้รับการจัดนักเรียนแบบคละกัน จับสลากมา ๒ ห้องเรียน แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง ๑ ห้องเรียนและกลุ่มควบคุม ๑ ห้องเรียน กลุ่มละ ๔๕ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

๑. แผนการสอนวิชาภาษาไทย (ท ๒๐๓) โดยแบ่งออกเป็น ๒ แผนคือ

๑.๑ แผนการสอนกลุ่มทดลอง ใช้การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ซึ่งได้ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว

๑.๒ แผนการสอนกลุ่มควบคุม ใช้การสอนตามคู่มือครู ซึ่งใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

๒. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาไทย ซึ่งเป็นแบบทดสอบการเขียนเรียงความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน ๒ ข้อคือ เขียนเรียงความอธิบายจากภาพที่กำหนดให้ และเขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน โดยวัดความสามารถของนักเรียนในด้านการเสนอเรื่อง การลำดับความ การขยายความ การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย รวมทั้งรูปแบบการเขียน

๓. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเขียนภาษาไทย เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมของนักเรียนในด้านความสนใจ ความต้องการ ความสนุกสนาน ความกระตือรือร้น การเห็นประโยชน์ หรือความมานะพยายามที่จะทำกิจกรรมการเขียนภาษาไทย

ตัวอย่างบทอ่านในการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

น้ำเสีย

น้ำ ในที่นี้หมายถึงน้ำในแหล่งน้ำต่างๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และทะเล น้ำถูกมนุษย์ใช้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น การอุปโภคบริโภค การพักผ่อนหย่อนใจ การเกษตร การประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการอุตสาหกรรม นอกจากนี้ มนุษย์ยังใช้แหล่งน้ำเป็นที่จัดของเสียที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เช่น ขยะมูลฝอย น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและของเสียจากการเกษตร ทำให้สิ่งสกปรกต่างๆ ในของเสียละลายและลอยปะปนอยู่ในน้ำ หากมีมากเกินไปจะทำให้เกิดสภาวะน้ำเสียขึ้น คือการที่น้ำมีคุณภาพเลวลงจนไม่อาจใช้ประโยชน์อย่างอื่น โดยที่น้ำไม่จำเป็นต้องเน่าเหม็นเสมอไป

น้ำเสียที่พบกันโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น ๒ ชนิดคือ น้ำเสียเนื่องจากมีออกซิเจนน้อยเกินไป ซึ่งออกซิเจนจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของน้ำที่สำคัญที่สุด เพราะออกซิเจนมีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของสัตว์น้ำ และช่วยป้องกันไม่ให้น้ำเน่าเหม็น ถ้าออกซิเจนหมดไป ปฏิกิริยาชีวเคมีแบบไม่ใช้ออกซิเจนก็จะเกิดขึ้น ทำให้น้ำเน่าเหม็นมีสีดำ และน้ำเสียอีกชนิดหนึ่งคือ น้ำเสียเนื่องจากมีสารเคมีละลายปนอยู่ การที่ความเข้มข้นของออกซิเจนในน้ำมีค่าสูง มิได้หมายความว่าน้ำนั้นจะสะอาดเสมอไป สิ่งสกปรกบางชนิดจะไม่ทำให้ออกซิเจนลดลง แต่อาจจะทำให้น้ำเป็นพิษหรือทำให้น้ำเน่าไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ประโยชน์ สิ่งสกปรกเหล่านี้โดยมากมาจากน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและของเสียจากการเกษตร

สารพิษที่สำคัญที่สุด ได้แก่ โลหะหนักต่างๆ เช่น ปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ปรอท และยาฆ่าแมลง สารพิษเหล่านี้ตรวจวิเคราะห์ได้ยากและสามารถสะสมอยู่ในสัตว์น้ำ เช่น หอย ปู ปลา กุ้ง ได้เป็นจำนวนมาก เมื่อคนกินสัตว์น้ำเข้าไป สารพิษก็จะสะสมอยู่ในร่างกายของคน จนในที่สุดมีมากถึงระดับที่เป็นอันตรายต่อชีวิตได้

น้ำเสียก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่จำเป็นต้องใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค จะทำให้เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ที่เกิดจากความสกปรกของน้ำ อันได้แก่ ทิฟอยด์ บิด ท้องร่วง ฯลฯ นอกจากนั้นยังทำ ความเสียหายต่อการเกษตร เช่น มีกรดมาก พืชอาจตายได้ ทำความเสียหายต่อการประมง ทำลายระบบนิเวศวิทยาในลำน้ำ ก่อความเดือดร้อนรำคาญและเป็นที่น่ารังเกียจ เช่น คลองต่างๆ ในนครหลวงซึ่งส่งกลิ่นเน่าเหม็นและมีสีดำค้ำเป็นอันตรายและเป็นที่น่ารังเกียจ

(สรุปความจาก เสริมพล รัตสุข และไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์. การกำจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ๒๕๒๔.)

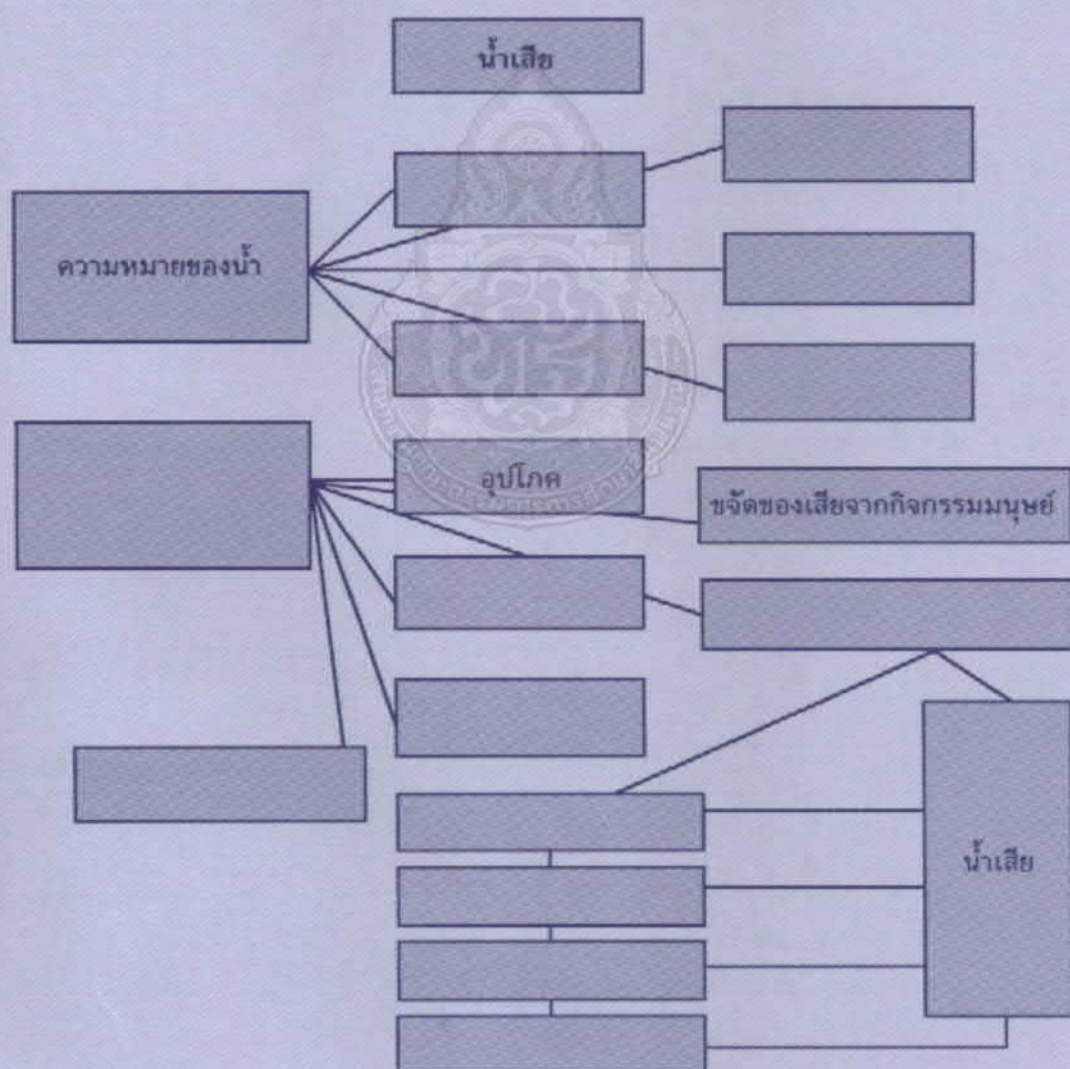
ตัวอย่างใบงานในการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

แผนการสอนที่ ๑

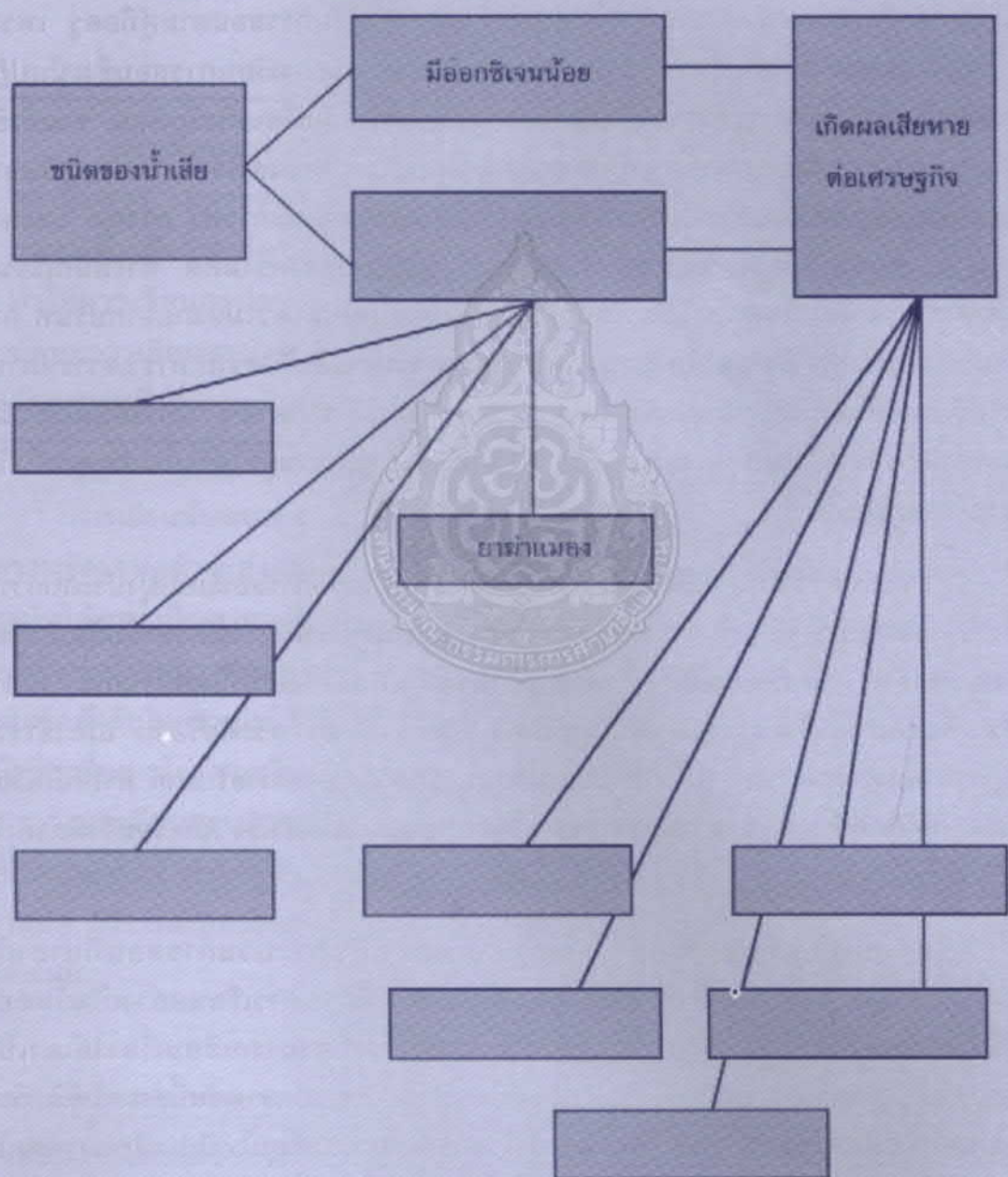
กลุ่มที่.....

ใบงานที่ ๒ เรื่อง การเขียนแผนภูมิสรุปความสำคัญของเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเรื่อง “น้ำเสีย” แล้วเขียนแผนภูมิสรุปความสำคัญของเรื่องลงในใบงานนี้

ใบงานที่ ๒ (ต่อ)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีความสามารถทางการเขียนภาษาไทยและมีแรงจูงใจในการเขียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลไว้ว่า ความสามารถทางการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู เพราะการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษายึดหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ในการใช้ภาษาระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน รวมทั้งยึดหลักกระบวนการเรียนภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเริ่มจากการเข้าใจความหมายหรือจากการสร้างความคิดรวบยอดทางภาษา หลังจากนั้นจึงพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และการเขียน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเป็นการใช้กระบวนการทางความคิด ทำให้นักเรียนมีโอกาสดูความคิดตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่การตอบคำถามโดยเดาความหมายจากบริบท การทำแผนภูมิ การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การวิเคราะห์การลำดับความ การวิเคราะห์ภาษา การอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับคำศัพท์และสำนวนที่พบ กลวิธีต่างๆ นี่ทำให้นักเรียนฝึกกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ซึ่งนักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในงานเขียนของตนได้

ส่วนแรงจูงใจในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์สูงกว่าการสอนตามคู่มือครูเพราะกิจกรรมการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษานั้นยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ความคิดอย่างเต็มที่โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เกิดการตื่นตัว กระตือรือร้น และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน และการเรียนการสอนใช้กลวิธีเริ่มจากง่ายไปยาก ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีเพราะสามารถทำงานที่ตนได้รับมอบหมายได้สำเร็จ นักเรียนจึงมีกำลังใจและอยากเรียนรู้เพิ่มขึ้น

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษานี้ นับว่าเป็นกระบวนการสอนที่น่าสนใจ ประกอบด้วยเทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการเขียนมากขึ้นจนสามารถเขียนเรื่องได้เองเป็นรายบุคคล การเรียนการสอนที่มีชีวิตชีวาและมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางเช่นนี้ส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียน อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเขียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียน สรุปความจากบทร้อยแก้ว

พริ้มเพราวดี หันตรา *

การเขียนสรุปความเป็นทักษะการใช้ภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นในการสื่อสาร เพราะจะช่วยให้จดจำสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน การใช้ภาษาเพื่อเขียนสรุปความให้ดีขึ้นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างถูกหลักเกณฑ์จึงจะทำให้การเขียนสรุปความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากงานวิจัยนี้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วได้พิสูจน์ว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนอีกอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ

การเขียนมีบทบาทสำคัญมากในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือในการสื่อสารซึ่งหากมีความชัดเจนแล้วจะส่งเสริมสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความรู้สึกของมนุษย์ แต่ปัจจุบันได้พบว่าปัญหาทางด้านการเขียน ไม่ว่าจะเป็นการสะกดคำ การเว้นวรรคตอน หรือการใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขียนสรุปความไม่เป็นอ่านหรือฟังจับใจความไม่ได้ ล้วนแล้วแต่เนื่องมาจากขาดทักษะในเรื่องการเขียนทั้งสิ้น จึงทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย

การเขียนสรุปความเป็นกระบวนการสำคัญที่ให้ประโยชน์ทั้งในการศึกษาและในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เขียนสรุปความเป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล รู้จักประมวลความรู้ ความคิด มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ และสามารถคัดเลือกเรื่องที่จะอ่านและฟังได้อย่างเหมาะสม

*อาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ รับงานจาก ขนิษฐา แสงภักดี, "การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนบ้านหมอ 'พัฒนานุกูล' จังหวัดสระบุรี", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

การเขียนสรุปความให้ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้เขียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการสรุปความ หลักการย่อความ จุดประสงค์ของการเขียนสรุปความ คือการทำข้อความที่ยาวให้สั้นลง โดยยังคงรักษาเนื้อความสำคัญได้ครบถ้วน ทักษะการเขียนสรุปความจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด การเขียนสรุปความให้ได้ดีนั้นจะต้องอาศัยการฝึกฝนตลอดเวลา ขนิษฐา แสงภักดีจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนบ้านหมอ 'พัฒนานุกุล' จังหวัดสระบุรี ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งจุดประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ว่า เพื่อสร้างแบบฝึกการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ตลอดจนหาประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ และมีการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบฝึกการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วนี้ด้วย

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๔ โรงเรียนบ้านหมอ 'พัฒนานุกุล' จังหวัดสระบุรี จำนวน ๔๐ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูภาษาไทย หนังสือเรียนและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเขียนสรุปความ ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบอัตนัย ศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว
๒. แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา คือบทอ่านร้อยแก้วที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมา ซึ่งพิจารณาให้ตรงกับความสนใจของนักเรียน และแบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน ๑๐ ชุด คือ
 - ๒.๑ แบบฝึกเรื่อง การอ่านจับใจความบทร้อยแก้ว
 - ๒.๒ แบบฝึกเรื่อง การพิจารณาประโยคใจความสำคัญของบทร้อยแก้ว
 - ๒.๓ แบบฝึกเรื่อง การแยกใจความสำคัญและใจความรองของบทร้อยแก้ว

๒.๔ แบบฝึกเรื่อง การสรุปแนวคิดของบทร้อยแก้ว

๒.๕ แบบฝึกเรื่อง การเขียนสะกดคำ

๒.๖ แบบฝึกเรื่อง การเลือกใช้คำในการเขียน

๒.๗ แบบฝึกเรื่อง การสร้างประโยคและเชื่อมความ

๒.๘ แบบฝึกเรื่อง การลำดับความและการเว้นวรรคตอนในการเขียน

๒.๙ แบบฝึกเรื่อง การเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วขนาดสั้น

๒.๑๐ แบบฝึกเรื่อง การเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วขนาดยาว

๓. แผนการสอนซึ่งใช้คู่กับแบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อย-
แก้ว จำนวน ๑๐ แผน ใช้สอน ๑๐ ครั้ง ครั้งละ ๕๐ นาที ดังตัวอย่างในแบบฝึกชุดที่
๑ ซึ่งได้นำมาเสนอต่อไปนี้

ตัวอย่าง แบบฝึกการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว

แบบฝึกชุดที่ ๑

วัตถุประสงค์

เพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความบทร้อยแก้ว

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถจับใจความบทร้อยแก้วที่อ่านได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดที่ ๑ มีกิจกรรม ๓ กิจกรรม

กิจกรรมที่ ๑ ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง *เต่ากับนกอินทรี* ประมาณ ๓ นาที จากนั้นส่งคืนครู แล้วเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้องและได้ใจความ

เต่ากับนกอินทรี

(๑).....ตัวหนึ่งเกิดคิดเบื้อที่จะอยู่บน (๒).....และต้องคลานอย่างเชื่องช้า เป็นที่น่าเบื่อหน่าย จึงได้ร้องบอกต่อ (๓).....ทั้งหลายว่า ถ้ามีผู้ใดสามารถนำมันขึ้นไปชมโลกเบื้องบน (๔).....ได้ มันก็จะมอบ (๕).....มหาศาลที่ซ่อนเอาไว้ให้ มี (๖).....ตัวหนึ่ง ตกใจที่จะนำเต่าขึ้นไปบนท้องฟ้า เต่า (๗).....แล้วขึ้นไปอยู่เหนือท้องฟ้ากับนกอินทรี เป็นที่พึงใจยิ่งนัก นกอินทรีพาชมไปทั่วแล้วนำเต่ากลับมาบนพื้นดินได้อย่าง (๘).....พร้อมกับทวง (๙).....ขึ้น แต่เต่ากลับบอกว่ามันไม่สามารถนำทรัพย์สินสมบัติที่กล่าวไว้แต่แรกมาได้ สิ่งของมันพุดออกมาเป็นเพราะต้องการขึ้นไปบนท้องฟ้า ด้วย (๑๐).....อันแข็งแรง นกอินทรีพาเต่าบินขึ้นไปจนสูงจากพื้นดิน แล้วปล่อยร่างของเต่าตกลงมาที่พื้นดินสิ้นใจตายในที่สุด

(จากเรื่อง 'เต่ากับนกอินทรี' ของสุคนธ์ แด่แสด หนังสือ ๑๐๐ นิทานอีสป)

กิจกรรมที่ ๒ ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดแล้วจับใจความ และตอบคำถามให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

ในป่าแถบเอเชียใต้ มีดอกไม้ชนิดหนึ่ง กลีบดอกเต็มไปด้วยน้ำมันหอมระเหยที่ติดไฟง่าย เมื่ออากาศร้อนจัดดอกไม้ชนิดนี้จะลุกเป็นไฟ ทำให้เกิดไฟไหม้ป่าได้

(จากหนังสือ มหัศจรรย์ธรรมชาติ ของ สุภาณี ปิยพสุนทร)

ใคร/อะไร : ดอกไม้ชนิดหนึ่ง
 ที่ไหน : ในป่าแถบเอเชียใต้
 อย่างไร : เมื่ออากาศร้อนจะลุกเป็นไฟ เกิดไฟไหม้ป่าได้
 เพราะอะไร : กลีบดอกมีน้ำมันหอมระเหยที่ติดไฟง่าย

ข้อความ ๑

เรามักจะเห็นลิงกินอาหารอย่างตะกละตะกลาม จริงๆ แล้วมันไม่ได้กลืนอาหารลงกระเพาะทั้งหมด แต่เก็บไว้ที่กระพุ้งแก้มชั่วคราว เมื่อยามที่ท้องว่างหรือหิว จึงค่อยๆ เคี้ยวให้ละเอียด และกลืนอย่างช้าๆ ดังนั้นเรื่องโรคกระเพาะอาหารจึงไม่เป็นปัญหาสำหรับลิง

(จากหนังสือ ข้อสงสัยในใจฉัน ๒ ของ ไพรินทร์ ศรีสินทร)

ใคร/อะไร :
 ทำอะไร :
 อย่างไร :
 เพราะอะไร :

ข้อความ ๒

หนูกับกบเป็นศัตรูกันอยู่หวังที่จะครอบครองความเป็นใหญ่เหนือทุ่งนา จนกระทั่งวันหนึ่งทั้งสองต่างตกลงใจที่จะใช้ดาบเข้าประหัตประหารกัน ขณะที่มันทั้งสอง

กำลังทำการต่อสู้กันอย่างดุเดือดนั่นเอง นักเหยี่ยวที่บินผ่านทางมาพบเข้าก็โฉบเอาร่างของสัตว์ทั้งสองไปกิน ในที่สุดสัตว์ทั้งสองก็จบชีวิตลงเพราะความโง่เขลาโดยแท้

(จากเรื่อง 'เหยี่ยว กบ และหนูนา' ของสุคนธ์ แคนสแต หนังสือ ๑๐๐ นิทานอีสป)

ใคร/อะไร :
 ทำอะไร :
 ที่ไหน :
 ผลเป็นอย่างไร :
 เพราะอะไร :

กิจกรรมที่ ๓ ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดแล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง และนำมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความ

ตัวอย่าง

ปลามังกรทะเลที่เลี้ยงชื่อของชายฝั่งทะเลออสเตรเลียขณะนี้ใกล้จะสูญพันธุ์ เพราะน้ำมีมนุษย์ที่ชอบทิ้งขยะลงในทะเล ชาวบ้านแถบนั้นจึงได้รวมตัวกันทำการเพาะเลี้ยง เพื่อป้องกันการสูญพันธุ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

(จากหนังสือ ไดโนเสาร์ เดือนตุลาคม ๒๕๓๗)

เรื่องอะไร : ปลามังกรทะเล
 อยู่ที่ไหน : ชายฝั่งทะเลออสเตรเลีย
 เกิดอะไรขึ้น : ใกล้จะสูญพันธุ์
 เพราะอะไร : มนุษย์ทิ้งขยะลงทะเล
 ผลเป็นอย่างไร : ชาวบ้านรวมตัวกันเพาะเลี้ยง เพื่อป้องกันการสูญพันธุ์

ประโยคใจความ : ปลามังกรทะเลอยู่ที่ชายฝั่งทะเลออสเตรเลียใกล้จะสูญพันธุ์เพราะมนุษย์ทิ้งขยะลงทะเล ชาวบ้านจึงรวมตัวกันเพาะเลี้ยงเพื่อป้องกันการสูญพันธุ์

ข้อความ ๑

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้
จัดสรรงบประมาณ ๑๐ ล้านบาท จัดทำสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุใน “โครงการเพื่อ
ลดหายใจของเรา” เป็นสื่อรณรงค์แก้ปัญหาหมอกพิษทางอากาศและเสียง เช่น เรื่องควัน
พิษจากมอเตอร์ไซด์ ควันดำจากยานพาหนะ ฝุ่นจากถนนทุก เสียงดังจากเรือหางยาว
(จากหนังสือ ไดโนเสาร์ เดือนกันยายน ๒๕๓๗)

ใคร :
ทำอะไร :
เพื่ออะไร :

ประโยคใจความ :

ข้อความ ๒

ไม้ท่อนที่มีขนาดเล็กที่สุดเป็นไม้ท่อนที่ทำจากหินแกรนิต ที่อำเภออ่างศิลา จังหวัด
ชลบุรี มีขนาด ๗ มิลลิเมตร ประดิษฐ์โดยนายธานี อัมเรือน คนเดียวกับที่ประดิษฐ์
ครกที่เล็กที่สุดนั่นเอง โดยใช้เวลาทำประมาณ ๓ เดือน
(จากหนังสือ ไดโนเสาร์ เดือนเมษายน ๒๕๓๗)

เรื่องอะไร :
ทำจากอะไร :
มีขนาดเท่าไร :
ใครเป็นผู้ประดิษฐ์ :

ประโยคใจความ :

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน กล่าวคือ ผลการทดสอบระหว่างเรียนเมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมีค่า $๘๐.๕๑/๘๐.๙๒$ และคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ว่า การที่จะเกิดทักษะการเขียนสรุปความได้นั้นจะต้องอาศัยการฝึก ครูควรใช้แบบฝึกการเขียนสรุปความเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสำหรับชั้นอื่นๆ อีกด้วย และควรใช้แบบฝึกนี้กับการสอนวิธีอื่นๆ เช่น การเขียนแผนภูมิหรือแผนภาพ โครงเรื่อง บทเรียนสำเร็จรูปและชุดการสอนเขียนสรุปความ นอกจากนี้ควรสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสรุปความจากการฟัง โดยใช้เนื้อหาประเภทต่างๆ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้ใช้แบบฝึกการเขียนสรุปความเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้ทราบว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นสามารถใช้ได้ผลเพียงใด นักเรียนมีความคิดอย่างไร และมีความต้องการให้นำไปใช้ในลักษณะใด

การเขียนสรุปความมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้เรียนทุกระดับชั้น แต่เท่าที่ปรากฏในปัจจุบัน นักเรียนไม่สามารถเขียนสรุปความได้ ไม่ว่าจะอ่านหรือฟังเรื่องใดก็ตาม นักเรียนไม่สามารถบอกได้ว่า ประเด็นสำคัญของข้อความที่อ่านหรือฟังคืออะไร แบบฝึกของ ขนิษฐา แสงภักดี เป็นตัวอย่างแบบฝึกการเขียนสรุปความที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนต่อไป

โคลงโลกนิติ

๑ โทษท่านปานหนึ่งน้อย
พาลเฟ่งเล็งเอามา
ผลพรวัวใหญ่เต็มตา
บ่อยบ่อยร้อยหนจี

เมื่อดงา
เชิดขี้
เปรียบโทษ ตันนา
บอกแล้วฤาเห็นฯ
(สำนวนเก่า)

๑ โทษท่านผู้อื่นเพียง
ปองติฉินนินทา
โทษตนใหญ่หลวงสา
ปุนตั้งผลพรวัวใส่

เมื่อดงา
จะใจ
ห้ำหั่น นักนา
อาจโอ้อับเสียฯ
(สำนวนเก่า)

๑ โทษท่านผู้อื่นเพียง
ปองติฉินนินทา
โทษตนเท่าภูผา
ป้องปิดคิดซ่อนเร้น

เมื่อดงา
ห่อนเว้น
หนักยิ่ง
เรื่องร้ายหายสูญฯ
(สมเด็จพระยาเดชาดิศร)

ภาคผนวก

รายชื่อเอกสารงานวิจัยที่ใช้ประกอบการเขียนบทความ

- โกวิทย์ ไกยสิทธิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างการฟังและการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านสารภี จังหวัดนครราชสีมา, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑.
- ชนิษฐา แสงภักดี. การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนบ้านหมอ 'พัฒนานุกุล' จังหวัดสระบุรี, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.
- นฤนาถ ดวงมูลธิ. ผลการสอนอ่านภาษาไทยด้วยวิธีอาร์ เอส เอ็ม และวิธีสอนแบบปกติ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๒.
- นลินี บพิตรสุวรรณ. การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนและแรงจูงใจในการเขียนภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๗.
- นุช ม่วงเก่า. การนำเสนอโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.
- ประไพศรี ศิริวงศ์. การใช้วิธีสอนแบบธรรมสากัจฉาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในวิชาภาษาไทยท ๕๐๓, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๐.
- วารี ลิขิตเจษฎา. ผลของความเร็วในการเสนอเนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

วิจิตรา เจือจันทร์. ผลของการใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

สำรวย ธรรมวิจิตร. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ได้รับการสอนอ่าน โดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการสอนอ่านตามคู่มือครู, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๖.

สุชาติ สุวรรณเจริญ. การใช้คอมพิวเตอร์เสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๗.

คณะผู้จัดทำ

ผู้เขียน

ปราณี บุญชุ่ม
พัชรี สายสิทธิ์
มะลิ มกรามณี
สุชาติ ธาราวาสน์

พริ้มเพราวดี หันตรา
พิศวาท คะลีล่วน
มาวดี แสงกระวี
อุษา ประยงค์รัตน์

บรรณาธิการที่ปรึกษา สมพร จารุณี

บรรณาธิการ พัชรี สายสิทธิ์

บรรณาธิการผู้ช่วย

มาวดี แสงกระวี

มะลิ มกรามณี

พริ้มเพราวดี หันตรา

วนิดา เศรษฐมงคลเลิศ

พิศวาท คะลีล่วน

ภาพปกและภาพประกอบ ชูเกียรติ เกิดอุดม

ภาพถ่าย สมพร จารุณี

